

BİRLEŞİK MUHALEFET: AMA NASIL?

Röportaj

"Gezi'nin Bir Yılı Nasıl Okunmalı?"

Enternasyonal Postacı

Seçim Sonuçları, Yunanistan'da Neye İşaret Ediyor?

Perspektif

Gezi'nin Birinci Yıldönümünde Muhalefet ve Alternatif Üzerine

Teori

Sendikaları Ne Yapmalı?

Tarih

Lübnan İç Savaşı

İçindekiler

Haziran 2014

Birleşik Muhalefet: AMA NASIL?

Röportaj

3 V. U. Arslan ile Röportaj:
"Gezi'nin Bir Yılına Nasıl Okunmalı?"

Enternasyonal Postacı

7 Seçim Sonuçları, Kilit Ülke
Yunanistan'da Neye İşaret Ediyor?

Perspektif

10 Gezi'nin Birinci Yıldönümünde
Muhalefet ve Alternatif Üzerine
Derya Koca

Teori

13 Sendikaları Ne Yapmalı?
Güneş Gümüş

SDH'den

16 SDH'den Haberler

Güncel

18 Taşeron Çağı
Emre Güntekin

21 Malumun İlanı:
PKK-KDP Gerilimi
Çağın Erdiç

32 Madencilik Fıtratı
Oğulcan Sönmez

Tarih

24 Faşizme Tarihsel Bir Bakış
Tolga Karaman

26 Lübnan İç Savaşı
Tilbe Akan

Kültür-Sanat

30 Sinemanın İddialı İsmi:
Nuri Bilge Ceylan
Ezgi Yılmaz

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay

İstanbul

İstiklal Cad. Balo Sok. No:5 Kat:5
Taksim

Trabzon

Razi Aksu İşhanı (KESK Binası) Kat:4
No:30 Meydan

Antalya

Adnan Menderes Bulvarı 468. Sok. Bekir
Turgay İş Merkezi Kat:3 No:308

Amasya

Yüzevler Mahallesi Kocur Pehlivan Sok.
Çetin Apt. Kat:1 Merkez

İlkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olmayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proletarya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ileridir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerek. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir halden öteye geçemez.

Marksist Bakış - Aylık Politik Dergi - Yıl:10 - Sayı:39 - Haziran 2014

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz Yayın İdare Adresi: Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay/ANKARA Tel: 03124809560

Baskı: Yön Matbaacılık - Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi B Blok 1.Kat No:366 Topkapı/İSTANBUL Tel: 02125446634

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık



V.U.Arslan ile Röportaj: “Gezi’nin Bir Yılına Nasıl Okumalı?”



Gezi hareketi ile ülke sola kaymıştır. Ülke mücadele geleneği adına tarihi bir kazanım elde etmiştir. Yeni bir kuşak gençlik, eylem ve radikal politika sahasına çıkmıştır. Bu süreç, orta ve uzun vadede ülkenin geleceği açısından büyük farklar yaratacaktır. Özgürlük, emek ve bedel ister; bu ülke şimdi bu bedeli ödüyor. Yüz yıl geçse de hep hatırlanacak kavgalar veriyoruz, bunun farkında olmamız gerekir.

Gezi hareketi birinci yılını doldurdu. Bu bir yıl, bilanço çıkarmak için oldukça yeterli bir zaman. Bu açıdan Gezi'nin gücü ve sınırları hakkında ne söyleyebiliriz?

Milyonlarca insanın bir protesto etrafında ülke çapında sokaklara inmesi, tarihsel bir gelişmedir. Milyonlarca insanın protestolarını sürdürmesi, iktidar ve kolluk kuvvetleri ile çatışmaya devam etmesi, halkın büyük bir kesiminde duygudaşlık yaratması, bedel ödemesi... Bunlar protestocu toplumun toplumsal hareket boyutlarına ulaştığına dalalettir. Ortak umutlar ve ortak acılar, insanları birleştirir, duygudaşlık yaratır. Milyonlar Ali İsmail'in annesiyle beraber gözyaşı döküyorsa, ilkokul çocukları bile okul bahçesinde Berkin Elvan sloganı atıp "Her Yer Taksim, Her Yer Direniş" diyorlarsa toplumsal hareketin kökü derinlere uzanmış demektir.

Ayrıca, Gezi hareketi ile ülke sola kaymıştır. Ülke mücadele geleneği adına tarihi bir kazanım elde etmiştir. Yeni bir kuşak gençlik, eylem ve radikal politika sahasına çıkmıştır. Bu süreç, orta ve uzun vadede ülkenin geleceği açısından

büyük farklar yaratacaktır. **Özgürlük, emek ve bedel ister; bu ülke şimdi bu bedeli ödüyor.** Yüz yıl geçse de hep hatırlanacak kavgalar veriyoruz, bunun farkında olmamız gerekir.

Peki ya Gezi'nin sınırları hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Gezi hareketi, büyük çağrışımları ve potansiyelleri olsa da özünde AKP karşıtı bir protesto hareketidir ve protesto hareketleri, üretimden gelen güce sahip olmadıklarından belirli sınırlara sahiptir. Öğrenci hareketlerinde olduğu gibi. Gezi hareketi, AKP'nin surlarında büyük gedikler açsa da RTE ayakta kalmasını bildi. Eğer AKP sıradan bir iktidar olsaydı, muhakkak ki devrilirdi, ama toplumun aşağı yukarı yarısı T. Erdoğan'ın peşinden gittiği için dişiyle tırnağıyla, devlet terörüyle, "orantılı" insan katletme yöntemleriyle gösterileri bastırdılar. Bunun sonucu Gezi'nin tıkanması oldu. Bu gibi durumlarda işçi sınıfının üretimden gelen gücü, bitirici darbeyi vurabilir. Tunus'ta Bin Ali, Mısır'da Mübarek, bu şekilde pes etmişlerdi. Ama Gezi'nin sınıf hareketine dönüşmediğini görüyoruz. Yoksul, muhafazakâr, emekçi kesimlerin önemli bir

bölümü harekete yabancı kaldı, hareketin talepleriyle duygudaşlık geliştiremedi. Bu da T. Erdoğan ve AKP'nin toplumu yaşam biçimleri üzerinden kutuplaştırmasını mümkün kıldı. RTE'nin sürekli kışkırtıcı ve ayrıştırıcı bir dil kullanması bu yüzden.

Diğer taraftan kendiliğinden bir hareket olan Gezi, AKP'nin manevralarına cevap verecek politik bir özneyi ya da özneleri kendi içerisinden çıkaramadı. Hareketin liderliksiz kalması, büyük bir handikap haline geldi. Böyle olunca hem AKP'ye çalışan 4 partili burjuva siyasal parti sistemi değişmeden kalmış oldu, hem de koca kitle hareketi adeta sahipsiz kaldı. Kısacası, Gezi hareketi siyaset üretmek konusunda fazla bir araca sahip değil. Öte yandan, siyaset üretmeden ilerlemek, sonuç almak mümkün değil.

Harekete liderlik etme iddiasındaki sosyalistlerin bu süreçteki başarısı ve başarısızlıkları ne oldu?

Sosyalistler, bir kere boylarından büyük bir güce sahip olduklarını gösterdiler. Yani belki oy sandıklarında elde edilen oylar yüzde yarım bile etmiyor, ama sokak hareketinde polisle karşı karşıya

gelmede sosyalistlerin öncü bir role sahip olabildikleri gözükte. Bunun dışında bir husus daha var ki son derece önemli: Sosyalistler hareketin sağcı-popülist-milliyetçi rotalara kayıp savrulmasına karşı adeta bir emniyet sübabı işlevi gördüler. Özellikle eylemlerde zaman zaman öne çıkan ulusalcı atmosferin dağıtılmasında ya da dengelenmesinde sosyalistlerin önemli rolü oldu. Bunlar meselenin olumlu yanları. Diğer taraftan sosyalistlerin politika üretmediklerine şahit olduk. Kitle hareketine perspektif kazandıracak, süreci ilerletecek bir politik açılım maalesef ortaya konamadı. Ülke çapında ilgi uyandıracak, belki ses getirecek, insanlara cazip gelecek, etkili bir kampanya dahi üretilemedi. Politika üretme, kampanya yapma, insanlara ulaşabilme yeteneği hatta kaygısı sosyalist solda maalesef oldukça zayıf. Ülke çapında siyaset yapma yeteneği en azından daha küçük sol gruplar açısından mümkün değilken; birlikte iş yapma-ortak kampanyalarda ayrı yürürken birlikte vurma, güçleri birleştirebilme gibi bir politik kültür de yok denecek kadar az. Neticede insanları sadece sokağa polisle karşı karşıya gelmeye çağıran bir politik tarz ile karşı karşıya geliyoruz. Bu da çıkmaz sokak tabii ki. Oysa sosyalist hareketle kitleler arasında geçtiğimiz uzun yıllarda

oluşan mesafenin kapandığı bir dönemden geçiyoruz. Ama bu fırsatların değerlendirilebildiğini söylememiz güç. Sosyalist soldan beklenen nedir? Yol açmak. Ama Gezi'deki sokak hareketi ile birlikte sosyalistlerin de tıkanıldığını gözlemleyebiliyoruz. Bu yüzden de sosyalist harekette bariz bir büyümeden söz edemiyoruz. Toplumsal hareketin ortaya çıkışı ile sosyalist solun büyümesi arasında otomatik bir ilişkinin olmadığı da bu vesile ile görülmüş oldu. Hatta Gezi hareketinin sosyalist solu da bu vesileyle sıkıştırdığını söyleyebiliriz.

Gezi hareketi, büyük çağrışimleri ve potansiyelleri olsa da özünde AKP karşıtı bir protesto hareketidir ve protesto hareketleri, üretimden gelen güce sahip olmadıklarından belirli sınırlara sahiptir. Öğrenci hareketlerinde olduğu gibi. Gezi hareketi, AKP'nin surlarında büyük gedikler açsa da RTE ayakta kalmasını bildi. Eğer AKP sıradan bir iktidar olsaydı, muhakkak ki devrilirdi, ama toplumun aşağı yukarı yarısı T.Erdoğan'ın peşinden gittiği için dişile tırnağıyla, devlet terörüyle, "orantılı" insan katletme yöntemleriyle gösterileri bastırdılar. Bunun sonucu Gezi'nin tıkanması oldu.

Peki sosyalist sol ne yapmalı?

Aslında belirttim. Ülke çapında konulu birleşik çalışmalar üretmek gerekiyor. Yani yapılması gereken, kitlelerin şiddetli şekilde hissettiği sıkıntılarla alakalı, somut-elle tutulur hedefler ortaya koyan, vurucu ortak kampanyalar düzenlemektir. Tabandaki BDP'liden CHP'lisine çok geniş bir kesim bu kampanyaların çekim alanına girecektir. Gezi hareketindeki bağımsız insanlara aktif siyasetin kapısı bu şekilde aralanabilir. Örgütlenme ve büyüme de bu şekilde mümkün olacaktır. Kuru kuruya örgütlenme çağrılarının bir karşılığı olmadığını

yaşayarak gördük. Örneğin Soma'daki katliamın ardından iş kazalarına, taşerona karşı ya da Gezi'de katledilen gençlerin faillerinin cezalandırılması için ya da biber gazı ve plastik merminin yasaklanması için ülke çapında, mahallelerde ve okullarda, işyerlerinde ve kent merkezlerinde ortak kampanyalar yürütülebilir, disiplinli eylemler ve mitingler organize edilebilir. Ön açmak bu şekilde olur, bağımsız aktivistler de bu mücadelenin en baş aktörleri olacaktır. Bir süreç olarak örgütlenebilecek ortak çalışmalar için o kadar çok malzeme var ki. Bu şekilde etkili faaliyetlerle sosyalist sol, bir odak haline gelebilir. SDH, bu tarz ortaklıkları, objektif koşullar içerisinde mümkün olduğunca zorlamak konusunda kararlıdır.

Bu objektif koşulları biraz açar mısınız?

Türkiye sosyalist solunun geçmişten günümüze getirdiği bir gelenek var. Alışkanlıklar ve politik kültür kolay değişmiyor. Ortak iş yaparak dar grupçuluğu ve sekterliği bir kenara bırakmak, bu yüzden basit değil. Ayrıca bir "iş" çıkarmak, çalışkan ve enerjik olmak konusunda da sosyalist solun önemli eksiklikleri olduğunu düşünüyorum. Bir de SDH'ye dair objektif koşullar var. SDH genç bir örgüt ve ülke çapındaki birliktelikleri zorlamak için evvela sosyalist soldaki büyük aktörlerden birisi olmak gerekiyor. SDH, ileriki dönemlerde bu büyük görevleri başarmak konusunda kararlı ve iddialıdır.

HDP'nin bu süreçteki konumlanışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

HDP, bu süreçte büyük fırsat tepiti desek abartmış olmayız. Özellikle Sırrı Süreyya Önder, HDP'nin önde gelen ismi olarak hareketin sembolleştirdiği bir sima olabilirdi. Hatta HDP, Gezi dinamiği ile Türkiye sol hareketinin ana adresi olabilirdi. Bu durumda %10 barajı da yıkılmış olurdu. Liderler bu gibi toplumsal hareket dönemlerinde çok belirleyici roller üstlenirler. SSÖ bu şansa sahipti, ama dediğim gibi fırsatlar tepildi. Zira HDP'nin arkasındaki hâkim güç Kürt ulusal hareketi, AKP ve RTE'nin tepetaklak olmasından kaygı duydu. AKP'nin alternatifi olan CHP-MHP koalisyonu ile müzakere edilemeyeceğini hesaplıyorlar ve neticede



AKP'ye karşı hayırhah bir tutum sergiliyorlar. Bu nedenle Gezi'ye karşı olayların en cafcıflı zamanında hareketin sözcülerinden çok negatif demeçler geldi. Kitlelerini ayrı tutmak istediler. Hatta SSÖ, daha devlet Gezi'deki direnişini kıramadan eylemin amacına ulaştığı ve bitirilmesi gerektiği mealinde demeçler verdi. HDP ve Kürt ulusal siyaseti, daha sonra özeleştirici getirdiklerini ifade edip Gezi'nin sloganlarını sahiplenseler de 17 Aralık yolsuzluk operasyonlarında tekrardan AKP'ye karşı benzer bir pozisyona sürüklendiler. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Kürt ulusal hareketi ile Gezi hareketinin tabanı arasındaki mesafenin biraz daha açıldığına tanık olabiliriz.

Kürt ulusal hareketi ve HDP'nin Gezi sürecinde böyle bir tavır almasının sebebi ne olabilir?

Dediğim gibi Kürt ulusal hareketi devletle pazarlık konusunu öncelik etti. Devletin başında kimi görmek istedikleriyle ilgili bir tavidir bu. Diğer taraftan ulusal hareketlerin bu şekildeki tutumları olabiliyor. Örneğin, İran'da 2009'da seçim hilelerini protesto etmek için rejime karşı milyonlar sokaklara inince Azeri ve Kürt şehirlerinde pek bir harekete rastlayamamıştık. Her iki bölgede de ulusal hareketler bu bizim kavgamız değil demişti. Ulusal bakış açılarının böyle benmerkezci bir mantık geliştirmesi, kendi doğasından kay-

naklanıyor. Bu noktada asıl soru, bence, HDP içerisindeki sosyalistlerin iç bütünlüklerini nasıl koruduklarıdır.

Gelinen aşamada AKP'nin durumu tamamen lehine çevirdiği ya da AKP'nin kaybetmeye mahkûm olduğu gibi iki zıt tez gündeme getiriliyor. Örneğin 30 Mart yerel seçimleri bir zafer midir? Siz ne dersiniz?

AKP'nin 30 Mart'ta % 43-45'lik bir oy elde ederek zafer kazandığı ortadadır. Yaklaşan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde RTE'nin açık ara favori olduğu da aşikâr. Yine Gezi hareketinin kendisine bir yol açarak politik açıdan ilerlemesinin kısa vadede mümkün olmadığı da gözükmiştir. Mevcut politik rakipleriyle girdiği her seçimi kazanan AKP'nin önümüzdeki süreçte de aynı rakiplerle karşı karşıya olacak olması kendisi için büyük avantajdır. İşçi sınıfı desenz örgütsüz ve savunmasız durumda. Soma'daki işçi katliamı, akademisyen Cihan Tuğal'ın vurguladığı gibi Sünni işçi sınıfını AKP'den ayrıştırabilirdi, ama AKP'nin imdadına Okmeydanı'ndaki çatışmalar yetişti. Böylelikle toplumsal muhalefet, bir kez daha "Alevi işi" olarak lanse edilebildi ve yeniden toplumsal kutuplaşma düğmesine basıldı. Bu durumda sosyalist hareketin bileşenlerinin Okmeydanı gibi örneklerde özellikle hassas davranması gerekirdi, ama maalesef tam tersi söz konusu oluyor. Kısacası,

AKP kozlarının bir kısmını elinde tutuyor: Toplumsal kutuplaşmaya dayanan sandıktaki üstünlük, devlet gücünün tüm imkânlarını kullanabilmesi, ekonomik kaynak dağıtım imkânlarını elinde tutması, yani bir anlamda çeşmenin başında oturması, gerek sistem içi gerek sistem dışı muhalif politik unsurların zayıf olması ve kör topal da olsa ekonominin görüntüyü kurtarabilmesi... Diğer taraftan AKP, cemaatle ölümcül kavga içerisinde, liberallerin desteğini kaybetti, yolsuzluk skandallarıyla epey bir kire bulandı, sokak hareketi ile karşı karşıya, dış desteğinin önemli bir kısmını yitirdi, TÜSİAD ile gerilimli bir ilişkiye sahip, zar zor günü kurtaran ekonominin tehlike sinyalleri vermesi nedeniyle tedirginlik içerisinde, meşruluğunun büyük bir kısmını kaybetti... Görüldüğü gibi son bir yılda AKP, sahip olduklarının önemli bir kısmını yitirmiş durumda, ama bir yandan da en büyük meydan okumayı savuşturmasını bildi. Özetle ne AKP'nin pili bitmiş durumda, ne de AKP sapasağlam yerinde duruyor.

AKP'nin toplumsal kutuplaşmayı şiddetlendirmesinde Alevi karşıtlığı önemli bir ağırlık merkezi oluşturuyor.

Evet. AKP'nin Suriye politikası keskin bir Alevi karşıtlığı üzerine kurulu. Hatta genel dış politika mezhepçilik üzerine inşa edilmiş durumda. İçeride de AKP'den ötürü kendisini en fazla



AKP kozlarının bir kısmını elinde tutuyor: Toplumsal kutuplaşmaya dayanan sandıktaki üstünlük, devlet gücünün tüm imkânlarını kullanabilmesi, ekonomik kaynak dağıtım imkânlarını elinde tutması, yani bir anlamda çeşmenin başında oturması, gerek sistem içi gerek sistem dışı muhalif politik unsurların zayıf olması ve kör topal da olsa ekonominin görüntüyü kurtarabilmesi... Diğer taraftan AKP, cemaatle ölümcül kavga içerisinde, liberallerin desteğini kaybetti, yolsuzluk skandallarıyla epey bir kire bulandı, sokak hareketi ile karşı karşıya, dış desteğinin önemli bir kısmını yitirdi, TÜSİAD ile gerilimli bir ilişkiye sahip, zar zor günü kurtaran ekonominin tehlike sinyalleri vermesi nedeniyle tedirginlik içerisinde, meşruluğunun büyük bir kısmını kaybetti... Görüldüğü gibi son bir yılda AKP, sahip olduklarının önemli bir kısmını yitirmiş durumda, ama bir yandan da en büyük meydan okumayı savuşturmasını bildi. Özetle ne AKP'nin pili bitmiş durumda, ne de AKP sapasağlam yerinde duruyor.

tehdit altında hissedenler Aleviler. RTE, Türkiye ana muhalefet partisinin başkanını bile mezhebinden ötürü diline

dolayabiliyor. AKP yandaş basını, Gezi isyanının bir Alevi tepkisi olarak sunmaya çalışıyor. Böylelikle hem isyanının gerçek

içeriğini daraltıyor, hem de şiddetli bir ayırıcılıkla Sünni çoğunluğu ken di arkasında saflaştırma ya çalışıyor. "Camide içki içtiler", "türbanlı bacıma şunu yaptılar" gibi iftiraların da arkasında bu var. Gezi şehit-

ların aşılmasıdır. Sokaktaki iradenin, cesaretin ve dayanışmanın siyasi ifadesinin bulunmaması büyük bir handikap. Özellikle seçim süreçlerinde bunun acısı daha çok hissediliyor. Diğer taraftan siyasal ifade sorununun kısa zamanda çözülmesi mümkün değil. Devrimciler olarak uzun erimli projeksiyonlar çıkarmamız gerekir. Yeni kuşaktan genç eylemcileri, Marksizme kazandırmak ve mücadelenin kadroları haline getirmek zorundayız. AKP sonrası da mutlaka akılda tutulmalıdır. Gezi enerjisinin AKP sonrasında dağılması ya da milliyetçi, Kemalist ya da liberal kanallara yönlendirilmesinin önündeki tek engel sosyalistlerdir. Ayrıca, Mısır'da Sisi darbesinin derslerine de hâkim olmak gerekiyor. Müslüman Kardeşler'e karşı mücadele eden milyonların Sisi'yi nasıl da kurtarıcı olarak gördüklerini iyi hesap etmek gerekir. Yani, politika somut siyasi özneler, örgütler ve partilerle yapılır. Eğer alternatifini yaratamazsanız akışkan enerji mutlaka bir tarafa doğru meyledecektir. Bu yüzden de alternatifin yaratılması gerekiyor. Ülke çapında bilinen etkili bir güç olmadan ulusal çaptaki gelişmelere müdahale etmek mümkün olamaz. Bu nedenle, SDH olarak Bolşevik inşaat sürecini Haziran rüzgârıyla güçlendirmeye devam edeceğiz.

lerinin önemli bir kısmının Alevi olması, çatışmalarda en önde duran Alevi gençliğin tarihten bugüne getirdiği fedakârlık kültürü ile alakalıdır. Ama neticede Aleviler, mezhepçilik yapmıyor, ülkede sol olarak görülen her türlü eğilime kan katıyorlar.

Önümüzdeki süreçte neler beklemek gerekir? Yeni bir Haziran mümkün mü?

Önümüzdeki süreçte toplumsal hareket anlamında bir soluklanma süreci yaşanabilir. Ama bir kere ülkede protesto geleneği oluştu. Soma katliamı ya da yolsuzluk skandallarında olduğu gibi infaal yaratan durumlarda sokak tekrar alevlenecek, büyük çaplı eylemler yaşanacaktır. Orta ve uzun vadede ülke toplumsal bilinçte bir kırılmaların yaşandığı görülecektir. Diğer taraftan, bu bir yıllık deneyim neticesinde harekete katılanlar-bileşenler, bir anlamda sınırlarını gördüler. Mesele bu sınır-

Önümüzdeki süreçte toplumsal hareket anlamında bir soluklanma süreci yaşanabilir. Ama bir kere ülkede protesto geleneği oluştu. Soma katliamı ya da yolsuzluk skandallarında olduğu gibi infaal yaratan durumlarda sokak tekrar alevlenecek, büyük çaplı eylemler yaşanacaktır. Orta ve uzun vadede ülke toplumsal bilinçte bir kırılmaların yaşandığı görülecektir. Diğer taraftan, bu bir yıllık deneyim neticesinde harekete katılanlar-bileşenler, bir anlamda sınırlarını gördüler. Mesele bu sınırlarının aşılmasıdır. Sokaktaki iradenin, cesaretin ve dayanışmanın siyasi ifadesinin bulunmaması büyük bir handikap. Özellikle seçim süreçlerinde bunun acısı daha çok hissediliyor. Diğer taraftan siyasal ifade sorununun kısa zamanda çözülmesi mümkün değil. Devrimciler olarak uzun erimli projeksiyonlar çıkarmamız gerekir. Yeni kuşaktan genç eylemcileri, Marksizme kazandırmak ve mücadelenin kadroları haline getirmek zorundayız.

Seçim Sonuçları, Kilit Ülke Yunanistan'da Neye İşaret Ediyor?

Geçtiğimiz yıllarda dünya sınıf mücadelesinin merkezi Yunanistan idi. AB, çöken Yunan kapitalizmini kurtarmasaydı, AB'nin ve özellikle de Güney Avrupa'nın kaderi bambaşka olacaktı. Yunanistan işçi sınıfı, krizin faturasını ödememek için dünyada tarihin defterine bambaşka şeyler yazılacaktı.

Yunanistan, Mısır gibi büyük ayaklanmalarla sarsılmadı; ama Yunanistan, sendikaları, sol ve sosyalist partileriyle daha örgütlü bir topluma ev sahipliği yapıyor. Bu açıdan Yunan emekçilerinin yaşam standartlarında büyük yıkımlar getiren IMF ve AB'nin yıkım paketleri karşısında Yunanistan sosyalist hareketinin çok daha büyük şansı var. Tabii ki şansın var olmasıyla bunun gerçekleşmesi farklı şeyler. Kendisini "sosyalist hareket" içerisinde gösteren sol kanadın en güçlü aktörlerinin sosyal yıkım paketlerini çöpe atmak gibi bir derterleri olmadı. Hatta tabandaki emekçi basıncını soğurdular. Kitlelerde çaresizlik hissinin yayılmasına paralel olarak aşırı sağın yükselişinin önü açıldı.

2010'dan beri Yunanistan'da, dile kolay, tam 36 genel grev gerçekleşse de bunların sadece 2 tanesi 48 saatlikti, geri kalanlar 24 saatle sınırlandırıldı. Sendikal bürokrasi, tabandan yükselen basıncın gazını almak için genel grevlere razı gelse de uzun ve vurucu grevlerin yapılmasını düzenli olarak engelledi. Neticede 24 saatlik grevlerin sosyal yıkım paketlerini ve bunları zorla dayatan emperyalist-kapitalist sistemin durdurması mümkün olamazdı. İşçi hareketi başarısız kaldıkça da umut-

suzluğu ve küçük burjuva çaresizliğini örgütleyen aşırı sağ, emperyalist kapitalistlerin güdümünde adım adım öne çıktı. Mayıs ayında düzenlenen AB parlamento seçimlerinde göçmenlere, solculara, eşcinsellere sistematik saldırılar düzenleyen Neonazi Altın Şafak, üstelik liderleri hapiste olduğu halde, oylarını iki yıl önceki %6,9'dan %9,4'e arttırarak üçüncü parti konumuna yükseldi. Grev hareketi başarısız olup sokak görece durulunca tehlikenin önemli kısmının atlatıldığını düşünen emperyalist kapitalistler, Altın Şafak'ı dizginleme gereği duydular. Onlara sahibini dinleyen dizginlenmiş bir köpek gerektiğinden Altın Şafak liderleri şu an hapiste, ama gerek duyulduğunda tekrar devreye sokulmak üzere kenarda bekletilecekler.

Aktörlerin Durumu

Yunanistan burjuva siyasal sisteminin direklerinden sosyal demokrat PASOK, hükümeti sırasında 2010'da başlayan kriz fırtınasına yakalandı ve sosyal yıkım paketlerini AB ile imzalayıp uygulamaya soktuğu için de 2012 seçimlerinde büyük bir yıkım yaşadı. % 12.3 oy ile tarihinin en kötü sonucunu elde eden PASOK, diğer partilerle birlikte oluşturduğu Zeytin Ağacı Koalisyonu ile girdiği Mayıs ayındaki Avrupa Parlamentosu seçimlerinde sadece % 8 oy elde ederek gerilemesini sürdürdü ve zar zor yaşama tutundu. Yunanistan'ın en büyük sendikaları olan GSEE ve ADEDY'de bürokratik liderlik içerisinde hatırı sayılır etkinliği olan PASOK, beklenildiği gibi grev hareketlerinin sınırlandırılması yönünde ağırlık koydu. PASOK,

halen koalisyonun küçük ortağı durumunda. Yunan toplumunun yeni dalga krize girmesine bile gerek yok; eğer AB, yeni bir kurtarma paketi karşılığında yeni dalga sosyal yıkım şartlarını hükümete dayatırsa PASOK tamamen sıfırı tüketecektir.

Koalisyonun büyük ortağı sağcı patron partisi Yeni Demokrasi (ND) de halkın tepkisinden payını aldı. 2012'deki seçimlerden %29.7 ile birinci parti olarak çıkan ND, şimdi birincilik koltuğunu Syriza'ya kaptırılmış durumda. Mayistaki AB Parlamento seçimlerindeki oy oranı %22.7'ye kadar düştü. ND ve PASOK'un oylarındaki büyük düşüş, halkın kesinti paketlerine karşı öfkelerini yansıttığı gibi hükümetin de kaçabileceği fazla bir alanın kalmadığını gösteriyor.

PASOK'un hemen solunda DIMAR (Demokrat Sol) geliyor. DIMAR, Syriza'dan (Radikal Sol Koalisyon) sağ bölünme olarak 2010'da ortaya çıktı. 2012'deki seçimlerde %6.2 oy alan DIMAR, kurulan Yeni Demokrasi (ND)-PASOK ortaklığına küçük partner olarak katılarak kesinti paketlerine imzasını atmış oldu. 2013 Temmuz'unda işçi haklarını saldırılar gerekçesiyle koalisyonundan çekilse de DIMAR'ın artık kendisini temize çıkarması imkânsızdı. Mayıs ayındaki AB Parlamentosu seçimlerinde %1'i ancak elde ederek tam bir hezimet yaşadılar. DIMAR da tıpkı Syriza gibi sendikal bürokrasideki gücünü grev hareketini sınırlandırmakta kullanmıştı.

DIMAR'ın solunda Syriza geliyor. Syriza'nın kökleri 1980'lere kadar götürülebilir, zira Syriza'nın dominant gücü durumundaki euro-komünist Synaspismos, o tarihlere



İşçi hareketi başarısız kaldıkça da umutsuzluğu ve küçük burjuva çaresizliğini örgütleyen aşırı sağ, emperyalist kapitalistlerin güdümünde adım adım öne çıktı. Mayıs ayında düzenlenen AB parlamento seçimlerinde göçmenlere, solculara, eşcinsellere sistematik saldırılar düzenleyen Neonazi Altın Şafak, üstelik liderleri hapiste olduğu halde, oylarını iki yıl önce %6,9'dan %9,4'e arttırarak üçüncü parti konumuna yükseldi. Grev hareketi başarısız olup sokak görece durulunca tehlikenin önemli kısmının atlatıldığını düşünen emperyalist kapitalistler, Altın Şafak'ı dizginleme gereği duydular. Onlara sahibini dinleyen dizginlenmiş bir köpek gerektiğinden Altın Şafak liderleri şu an hapiste, ama gerek duyulduğunda tekrar devreye sokulmak üzere kenarda bekletilecekler.

Yunanistan Komünist Partisi KKE'den ayrılarak Yunan solundaki etkili bir figür haline geldi. Synaspismos, bir dizi ortaklığın ardından 2004'te Syriza'nın kurulmasına öncülük etti. Syriza'dan ayrılıp DIMAR'ı kuranlar da Synaspismos içerisindeki bir gruptu. Syriza'nın içerisinde Synaspismos'tan başka Maoistler, Troçkistler, ekolojistler ve diğer sol eğilimleri temsil eden gruplar bulunuyor. Syriza'nın 2010'dan başlayarak hızla yükselmesini sağlayansa sosyal yıkım paketlerine karşı olan muhalefetinden başkası değil. Bu tepkiselliği politik olarak kendisinde birleştiren Syriza, %4-5 civarındaki oylarını 2012'deki seçimlerde %27 seviyelerine çıkararak Yunan politik yaşamının ana aktörü durumuna geldi. 2012'de ND'yi geçerek birinci olma ihtimali emperyalist kapitalist çevrelerde büyük sıkıntı yaratmıştı. Ama işin gerçeği Syriza büyük çelişkileri bağrında barındırmaktaydı, hala da öyle. Örneğin AB'nin, patroniçesi Merkel'in şiddetle dayattığı yıkım paketlerine karşısınız, ama AB'yi ve Euro'yu savunmaya devam ediyorsunuz. Yine de kitle basıncı ile Syriza, 2012 seçimlerinde yıkım paketlerine karşı çelişkili de olsa aktif bir tutum takındı ve büyük bir desteği arkasında buldu.

Syriza, içerisinde Troçkist örgüt DEA'nın (Enternasyonalist İşçi Solu) başını çektiği ciddi bir sol muhalefet de bulunuyor. Nitekim 2012'deki seçimlerde Syriza, az farkla ikinci olduğunda Syriza liderliği üzerindeki kitle basıncının hafiflemiş olduğunu hissederek sağa doğru kaydı ve AB'nin egemenlerine makul bir iktidar alternatifini kendisini pazarlamaya çalıştı. Bu da parti içerisindeki sol kanadın muhalefetiyle

karşılaşınca Syriza lideri Tsipras, sol kanadı etkisiz hale getirmek için parti kongresi kararı aldı. Ama istediğini alamadı. "R Projesi" adlı Troçkistlerin örgütlediği muhalefet programı, Temmuz 2013'teki kongrede Syriza içerisindeki diğer daha az keskin olan (Synaspismos'taki bir kanadın önderlik ettiği) Sol Platform adlı muhalefet grubuyla birleşerek kongrede %30'luk etkili bir muhalefet bileşimi ortaya koydular. Yani, Tsipras'ın solu tasfiye etme planı tam tutmadı. Diğer taraftan partinin sol kanadını "orta sınıfları korkutmak" ve "gerçekçi siyaset yürütmek"le eleştiren Tsipras, bu zaman zarfında sağa kayışını sürdürdü. 2012'deki seçimlerde egemenler tarafından tehlikeli adam olarak tariflenen Tsipras, giderek uysal çocuğa dönüştü ve Syriza'yı yeni PASOK'a dönüştürmekle eleştirildi. Diğer taraftan bu yorum şimdilik fazla iddialı gözükse de Syriza'nın siyasetinin ne kadar sağa kayacağı ya da bu kayışın nerede duracağı da başlı başına sınıf mücadelesinin bir gündemi durumunda. Grev süreçlerinde de Syriza'nın içerisindeki bürokratik-reformist güçlerin grev hareketlerini sınırlandırılmı belirtelim. Syriza, halen ana muhalefet partisi durumunda. Sosyal yıkım paketlerine karşı muhalefeti, biraz yumuşatarak da olsa sürdürdüğü için Syriza kitlelerin gözünde halen ana çekim merkezi olma özelliğini koruyor. Mayıs'taki AB Parlamento seçimlerinde Syriza %26,6 oy oranını elde ederek birinci parti çıktı. İki yıl önceki genel seçimlerdeki aynı oranını elde edebilse de Syriza neticede birinci parti olarak zaferini ilan etti. Diğer taraftan bu zaferin hiç de ezici bir zafer olmadığını belirtmek gerekir. Syriza'yı sağa kaydıran Tsipras ve

ekibi kararlı ve sonuç alıcı adımlar atmak yerine sağı tatmin etmeye çalışınca beklenen artışın gerçekleşmediğini söyleyebiliriz. Diğer taraftan ND-PASOK hükümetinin büyük oy kaybı Syriza'yı ön plana çıkarıyor. Önümüzdeki seçimlerde sandıktan birinci çıkması beklenen Syriza kiminle hükümet kuracak? Tsipras, PASOK gibi kesinti yanlısı partilerle ittifak kurmaya dünden razı bir görüntü çizerken Syriza'nın sol kanadı, KKE ve ANTARSYA gibi sol partilerle işbirliğinden yana. Diğer taraftan KKE'nin her zamanki baştan reddiyeci tutumu tekrarlanırsa sağa kayan Syriza liderliğinin elini kolaylaştıracaktır.

KKE (Yunanistan Komünist Partisi) de kesinti paketlerine karşı kesin tavır koyan bir parti olsa da kitlelerin tercihi Syriza olmuştu. KKE'nin bu imkânı Syriza'ya kaptırması Syriza'dan çok KKE ile ilgilidir. KKE, mücadele içerisindeki emekçiler ve gençlerin ortak eylemlerinden sistematik olarak uzak durmuş ve her türlü cepheyi bölen güç durumunda olmuştu. KKE'nin klasik sekterliği karşısında Syriza, daha sevimli bir güçtü ve kitleleri kendisine çeken de Syriza oldu. Solda Syriza'ya yönelen vakum o kadar güçlü oldu ki KKE'nin tabanında da Syriza'ya yönelmeler oldu. 2012'deki seçimlerde Yunanistan'ın en eski partisi olan KKE 1932'den beri en düşük oy oranına geriledi: %4,5.

Ayrıca belirtilmesi gerekir ki Yunan krizi boyunca KKE'nin kesinti paketlerine karşı muhalefeti tamamen lafta kaldı. Genel grev hareketlerinin 24 saatle sınırlandırılmasının en büyük sorumluluklarından birisi de sendikal bürokrasi içerisinde hatırı

sayılır bir gücü olan KKE'dir. KKE, ortak mücadelelerden uzak durmuş, kontrolü altındaki işçi mücadelelerini de düzenli olarak izole ederek başarısızlığa mahkûm etmiştir. KKE, genel grevler sırasında meclis binasını basmaya kalkan radikal sol gruplara karşı polis dışı ayrı bir güvenlik halkası oluşturacak kadar gerici roller oynamaya hazırdır. 2012 seçimlerindeki büyük hezimet de aslında bunların bir sonucudur. Mayıs 2014'teki AB parlamento seçimlerinde

KKE'nin oyu %6,1'e yükselse de partinin geleneksel %8-9'luk oy oranının halen altındadır. Örneğin 2009'daki AB parlamento seçimlerinde KKE'nin oyu %8 iken bu oran 1989'da %14 idi. Çok yaygın ve güçlü parti teşkilatları olan KKE, aynı zamanda antifaşist mücadelede de gerekli ağırlığı vermemekte ve anti-faşist eylem birliklerini bölmektedir.

ANTARSYA, Syriza'nın solundaki örgütlerin çatı örgütüdür. Gruplar içerisinde ARAN ve Troçkist SEK başı çeken eğilimlerdir. ANTARSYA, Syriza ve KKE gibi güçlü partilerin solunda daha radikal bir alternatif olarak kendisini göstermeye çalışmaktadır. Mayıs ayındaki AB Parlamentosu ve mahalli seçimlerde oylarını arttırmıştır. Özellikle mahalli seçimlerde elde edilen %2,2'lik oy, %3'lük seçim barajına yaklaşılması anlamında önemlidir. ANTARSYA'nın bundan önce ulaştığı en yüksek oy 2012 Nisanı'ndaki %1,2'lik düzeydir. Hatırlanacağı üzere Nisan 2012'deki seçimlerden sonra hükümet kurulamadığından Haziran 2012'de seçimler tekrarlanmış ve Yunan halkı, nisandaki sonuçların yol göstericiliğinde Syriza ve ND tercihleri üzerinden kutuplaşmıştı. Bir tarafta sosyal yıkım paketlerine karşı olan sol, diğer tarafta destek veren sağ. ANTARSYA, bu noktada önemli bir hata yaparak Syriza'ya "şartlı destek" çağrısı yapmadı. Şart da eğer



Syriza lideri Tsipras

Yunanistan'daki düğümün ilk ilmeği seçimlerle çözülecek ve ufukta gözükken seçim zaferi ile Syriza, hem kapitalistler hem de işçiler için test edilecektir. ANTARSYA, %3'lük seçim barajını aşarsa koalisyon hesaplarına dâhil olabilecek ve böyle bir durumda el yakan hamlelerde bulunacaktır. Yanlış hamleler, çok parçalı ANTARSYA'yı dağıtacak, doğru hamleler ise ANTARSYA'nın Syriza'yı geçmesine neden olacaktır.

hükümet olurlarsa AB ve IMF paketlerinin yırtılıp atılacağına dair emekçi kamuoyuna açık güvence verilmesi olmalıydı. Böylelikle ANTARSYA sektör pozisyona düşmeyecek ve Syriza'nın hükümet olmasına yardımcı olacaktır. Hükümetteki Syriza, sözünde durur ve paketleri iptal ederse kapitalist sistem krize girerdi, bu zaten istenilen şeydi. Syriza, böyle bir kriz ortamında emperyalist kapitalizmle çatışmaya girdiği sürece desteklenecek, uzlaşmacı bir tutum aldığı sürece de teşhir edilecekti. Ayrıca, ANTARSYA böyle bir durumda Syriza'ya işbirliği yapabileceği sol kanadı üzerinden baskı yapabiliirdi. Yok eğer Syriza, hükümette sözünden dönerse kendi çekişmelerini bütün kamuoyuna teşhir ederek dağılırdı. Bu durumda sektör olmayan, doğru bir tutum alan ve kitleleri uyaran ANTARSYA, kitlelerin yeni alternatifini olmak için dev bir adım atmış olurdu. Yani neticede iki türlü de kazanan ANTARSYA olurdu. Ama ANTARSYA ikinci tur oylamaya dönüşen Haziran'daki seçimlere kendi başına katılmıştır ve sonuç hezimet olmuştur. Zira, ANTARSYA'nın tabanının büyük bölümü partiden gelen aksi yöndeki açıklamalara rağmen Syriza'ya oy vermiş ve Syriza seçimleri az farkla ikinci sırada bitirmiştir. ND, PASOK ile hükümeti kurabilmiş, kesinti paketlerini meclisten geçirebilmiştir. Syriza ise üzerindeki sol basıncın etkisinin azaldığı seçim sonrası

dönemde başkan Tsipras önderliğinde sağa kayarak sistemle daha uyumlu bir parti haline gelmiştir. ANTARSYA, böylelikle kendisine yer bulmaya çalışan küçük ama potansiyeli olan radikal sol bir partinin bulunduğu az sayıdaki fırsatları harcamasının bir örneğini sergilemiştir. Sınıf mücadelesindeki hareketli dönemin geride kaldığı bir evrede ANTARSYA'nın bu tarz fırsatları yakalaması pek kolay gözükmemektedir. Ama gene de oylardaki artış potansiyelin korunduğunu gösteriyor.

Geleceğe Dair İhtimaller

Yunanistan'daki düğümün ilk ilmeği seçimlerle çözülecek ve ufukta gözükken seçim zaferi ile Syriza, hem kapitalistler hem de işçiler için test edilecektir. ANTARSYA, %3'lük seçim barajını aşarsa koalisyon

hesaplarına dâhil olabilecek ve böyle bir durumda el yakan hamlelerde bulunacaktır. Yanlış hamleler, çok parçalı ANTARSYA'yı dağıtacak, doğru hamleler ise ANTARSYA'nın Syriza'yı geçmesine neden olacaktır.

Yunanistan'da hatırı sayılır bir gücü olan Anarşistler 15 yaşındaki Alexis'in polis tarafından katledilmesinin ardından başlayan ve haftalarca süren çatışmalara öncülük etmişlerdi. Ne var ki Yunan krizi başladıktan sonra anarşistlerin sınıf mücadelesinde belirleyici bir rol oynamalarının mümkün olmadığı bir kez daha gözükte. Zira politika üretmeyen hatta buna karşı olan anarşistler, hayati konularda haliyle etkisiz ve cisimsiz kalıyorlar. Yani anarşistler bizzat kendi teorileri nedeniyle devre dışı kalıyorlar. Belirleyici kavgalar, sağlam bir örgüt, disiplin, taktik esneklik ve birleşik cephe gibi birliktelikleri gerektiren anarşizmin klasik hastalıkları bu meselelerde tümünden sınıfta kalıyor.



Düzeni temellerinden sallayabilecek olan emekçi sınıflar, Gezi direnişine damgasını vuramadı. Gezi milyonları sokağa dökse de ve bunların önemli bir kısmı yoksul, emekçi sınıflardan oluşsa da bir sınıf olarak kolektif güçlerini sokaklarda gösteremediler. Emekçilerin çok büyük bir kısmı ise AKP'ye olan desteğine devam etti. İşte aşmamız gereken büyük bir çelişki ve sınırlılık.

sınıfın masaya yumruğunu vurmasıydı. Devrim, emekçilerin sokak ve grev gücü ile devrilmmişti. Hüsnü Mübarek'i deviren vurucu güç, genel grev olmuştu.

Türkiye solu ise bunu başaramadığı ölçüde çözümsüz kaldı. Elbette bunun otuz yıl önceye götürülebileceğimiz bir dizi sebebi var. Onlarca yıldır süregiden ağır politik krizlere alışkın bir sol hareketin bir anda emekçi sınıflarla buluşabilmesi mümkün olmamaktadır. Uluslararası ve tarihsel bir hesaplaşmadan yenik ayrılmış bir solun genç kuşak militanlara ulaşamaması krizi, Gezi'nin bugün sıkışıp kaldığı noktayı işaret etmektedir.

Sosyalist solun zaafı olduğu kadar güçlü yanları da elbette bulunmakta. Sol, sokağa önderlik etmek konusunda militan bir geçmişe sahip. Tabiri caizse en iyi olduğu konu bu. Hal böyle olunca kitlelerin politizasyonu, örgütlenmesi ve bunlara yönelik taktik ve stratejiler geliştirmek bir kenara atılarak en iyi bilinen yönetime başvuruluyor; kitleler kuru kuruya sokağa ve polisle çatışmaya davete devam ediliyor. Bu tek kelimeyle kolaycılıktır. İlk bakışta çok militan görünen bu tavır, ardında büyük bir tehlikeyi

barındırıyor: Polis terörünün gittikçe dozunun arttığı şu zamanlarda eylemlerin ve katılımçılarının giderek azalması, solun eski atıllığına geri dönmesi ve geniş toplumsal kesimlerle kapanmaya henüz başlamış olan uçurumun yeniden açılmaya başlaması. Bu tehlikenin kendisini en iyi hissettirdiği zaman 1 Mayıs eylemleri oldu. İstanbul'da bu seneki çatışmalarda sosyalistlerin resmen kendisiyle başa kalması, hiç iyi bir işaret değil; Ankara'da ise hiçbir politik çalışma

olmaksızın ve Sıhhiye'deki büyük mitingin bölünmesi pahasına Kızılay'a kitleleri çatışmaya çağırarak eski ezberlerin devam ettirildiğini gösteriyor.

Politik krizi aşmaya yönelik bir başka tavır ise çeşitli ittifaklar kurmak oldu. Farklı bir öyküsü olsa da Gezi'nin arifesinde kurulan ve "bu daha başlangıç" sloganını kongresinde kullanan HDP - şu an uzun uzun tartışmaya açamayacağımız ancak daha önce tartıştığımız bir dizi sebeple büyük oranda potansiyellerini tüketerek bir iç krize sürüklenmiştir. Diğer taraftan, Gezi'nin geniş dinamiklerini biraraya getirme iddiasında olan Sol Cephe, Birleşik Muhalefet Hareketi (BMH) gibi çağrılar ise özünde çağrıcılığını yapan kurumların vitrinlerini değiştirmekten başka bir şey ifade etmemektedir. Sol Cephe ile TKP'nin; BMH ile ÖDP ve EHP'nin -laiklik, kamuculuk, bağımsızlıkçılık gibi sosyalistlerin bile sadece bir kısmının imzasını atacağı ilkeleri baştan belirleyerek- sadece kendi çevrelerini toparlamak derdinde oldukları açıktır. Var olan örgütsel ve siyasal hattaki sorunlar bu yeni kopya örgütlere de aktarılıyor ve sonuç olarak hiçbir şey değişmiyor. Bu tür birliktelikleri oluştururken her seferinde eleştirilen örneklerin aynısını yaratmak; bu sefer bağımsız unsurlar ile örgütleyeceğiz demek bir yöntem olarak yeterli değil. Artık sonuç vermiyor. Daha önce de vermemişti. Ortak bir kampanya örgütlerken bir siyasal parti inşa eder gibi hareket etmek doğru değildir. Bizim şu an ihtiyacımızı duyduğumuz şey, örneğin geniş kesimlerin parçası olabileceği, "polis terörü son bulsun" gibi bir talebi yükseltebileceği bir somut kampanyadır. Bu kampanyada tartışacağımız şey yöntem ve somut iş olacaktır. Bağımsızlık, laiklik, barış içinde birarada yaşamak gibi çok muğlak ve tartışmalı kavramlar üzerine bir sonuca varmayacak programatik tartışmalara girmeye gerek

çok büyük bir kısmı ise AKP'ye olan desteğine devam etti. İşte aşmamız gereken büyük bir çelişki ve sınırlılık. Karşısında mücadele ettiğimiz AKP'nin yaptırım gücü pek olmayan protesto hareketleriyle devrilmeyecek kadar güçlü olduğu görüldü. Arap emekçilerinin onlarca yıllık diktatörlükleri nasıl devirdiğini bir hatırlayalım. Mısır gibi Sünni Müslüman ve Hıristiyan toplumları birarada yaşadığı bir ülkede toplumsal kutuplaşmaya alan tanımayan olgu emekçilerin; yani dini ne olursa olsun bir



yoktur. İlkeli olmak ile kendi dar programını ittifak diye sunarak platformu daraltmak farklı olduğu gözden kaçırılıyor ve birbirine karıştırılıyor. Sorun da tam olarak burada.

Bu tarz girişimlerin varlık nedeni, böylesine bir krizin yarattığı sıkışmışlıktır. Oysa ne BMH'nin, ne de Sol Cephe'nin gerçek bir birleşik toplumsal muhalefeti örnek gibi bir kapasitesi yoktur. Eski bir alışkanlıkla birleşme çağrılarının birbirinin kopyası olarak tekrar edilmesi ciddi bir sorun. Yöntemsel yeniliklere ihtiyaç varken eskimiş ve işe yaramadığı kanıtlanmış bu tarz girişimlerin iyi sonuç vermeyeceğini görmek zor olmasa gerek.

Çözüm

Gezi direnişinin politik önderliğini yaratmak ve egemen sınıfın, AKP iktidarının karşısında muhalefeti devrimci kanallara akıtacak bir örgüt çıkarmak bugünden yarıya yapılabilecek basit bir iş değil. Bir sihirli değnek olsa elbet bugüne kadar kullanılırdı. Türkiye solunun bugünkü teorik ve pratik yapısıyla böylesine ağır bir önderlik krizine yanıt veremeyeceği ortadadır. Bu politik alternatif var olan unsurların içerisinde çıkamamıştır ve uzun vadeli hedef bu olmalıdır. Ancak bu yok diye kenara çekilmek de devrimci bir tavır olamaz.

Sosyalist solun kısa vadeli ve acil görevleri de vardır; bunlar, şu an içinde bulunduğumuz krize pratik çözümler üretmek, sosyalist solun boy atmasını sağlamak, egemen sınıfın meşruiyet yitimini devrimci alternatifle birleştirerek derinleştirmektir. Bu da bazı pratiklerle mümkün olabilir. Nedir bu pratikler? Birincisi, soyut

örgütlenme çağrılarının yerine, kitlelerin kendi taleplerini dile getiren kampanyalar içinde örgütlenmesinin önü açılmalıdır. Biber gazının yasaklanması,

özelleştirmelerin iptali, taşeronun yasaklanması, polis terörünün son bulması gibi talepler temel alınabilir. Bu tarz bir politik kampanya kültürünün yaratılması ve Haziran Direnişi'nde polisle çatışmaktan kaçınmayan geniş kesimlerin politik çalışma içerisinde de konumlandırılabilmesi Gezi'nin bir politik alternatif yaratabilme sorununun çözülmesini kolaylaştıracaktır. Bu yolun açılması, çok canlı bir dinamige sahip olsa da kabuğunun içine sıkışıp kalma haline bir son verebilir. İkinci aşamada politik hedefler etrafında örgütlenen kitleler hem örgütlenir, hem de sol güç kazanır. Sonuç olarak politik alternatif olarak bu talepler temelli hareketin içinden sol bir temsiliyet çıkabilir. Yani siyasal alternatif, kendinden menkul ve görünüşte tabandan örgütleniyor muş görünüşü altında değil; somut işler etrafından organik yollarla kitlelerin talepleri yine kitlelerin kendilerinin sahiplendiği geniş platformlar oluşturulursa yaratıla-

bilir.

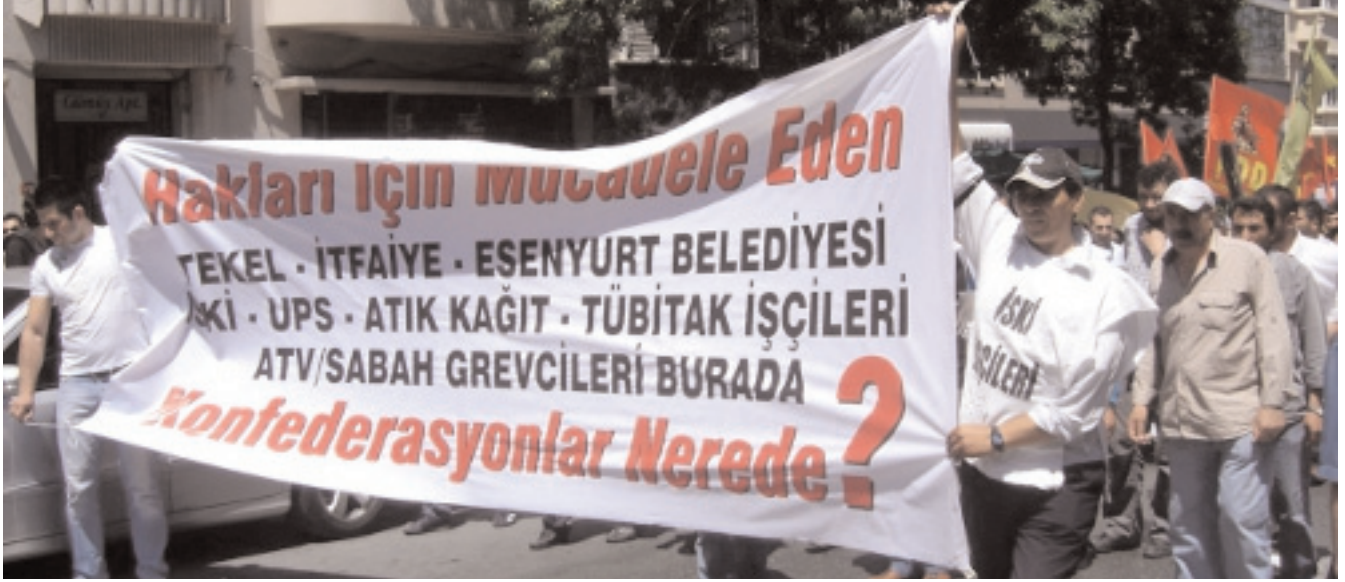
Sonuç

AKP, içinde bulunduğu meşruiyet krizini, sokakların inatçı mücadelesi karşısında aşmaya çalışırken dört nala polis terörünü uygulamaya devam ediyor. İnsanlar, Gezi direnişinin birinci yıl dönümünde sokakları yeniden dolduruyor ve savaş tedbirlerini andıran her türlü baskıya rağmen büyük bir iradeyle sokağa dökülebiliyor. Ancak Gezi'nin kendiliğinden bir güç ile bizleri başarıya ulaştıracağı gibi bir romantizmin hayatta karşılığı olmadığı açıktır. Eğer elimizdeki bu tarihi fırsatları tepmek ve devrim gününü birkaç kuşak daha ertelemek istemiyorsak derhal harekete geçmek zorundayız. AKP'nin devamlı kazandığı, sokakların devamlı kaybettiği ve ezildiği psikolojisi daha yeni politize olmuş gençliğe sırayet etmeden ve Gezi ile biraraya gelmiş milyonlardan izole olmadan bu büyük haklı davamızı büyütme zorundayız. İşimiz kolay değil. Ancak elimizde tarihi fırsatlar var. İnsanlar sonuç almak istiyor. Ve bu fırsatları sektele, eski alışkanlıklar ve dar grupçu bakış açısı sonucu yitirmemek gerek. Hele ki sokaklarda milyonlar "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!" diye haykırırken.

Sosyalist solun kısa vadeli ve acil görevleri de vardır; bunlar, şu an içinde bulunduğumuz krize pratik çözümler üretmek, sosyalist solun boy atmasını sağlamak, egemen sınıfın meşruiyet yitimini devrimci alternatifle birleştirerek derinleştirmektir. Bu da bazı pratiklerle mümkün olabilir. Nedir bu pratikler? Birincisi, soyut örgütlenme çağrılarının yerine, kitlelerin kendi taleplerini dile getiren kampanyalar içinde örgütlenmesinin önü açılmalıdır. Biber gazının yasaklanması, özelleştirmelerin iptali, taşeronun yasaklanması, polis terörünün son bulması gibi talepler temel alınabilir. Bu tarz bir politik kampanya kültürünün yaratılması ve Haziran direnişinde polisle çatışmaktan kaçınmayan geniş kesimlerin politik çalışma içerisinde de konumlandırılabilmesi Gezi'nin bir politik alternatif yaratabilme sorununun çözülmesini kolaylaştıracaktır.

Sendikaları Ne Yapmalı?

.....
Güneş Gümüş



Devrimci hareketin değişmeyen, önemli tartışma konularından biri sendikalar meselesi olmuştur. Çok yakın dönemde önce Greif, sonra da Soma üzerinden bu tartışma tekrar gündemimize geldi. Hem de sarsıcı ihanetler temelinde. Genç devrimciler sendika bürokratlarının (hatta bazı örneklerde sendika ağalığı boyutuna varmış olanlarının) bu tarz ihanetlerine tanık olduğunda sendikalara, sendikal mücadeleye karşı bir soğukluk geliştiriyor. Her ne kadar bu tepki oldukça anlaşılır olsa da sıkıntının kaynağını doğru tespit etmek; işçi sınıfının önemli mücadele araçlarından biri olan sendikalar konusunda sınıfın kavgasının önünü açacak bir siyasal mücadele hattına sahip olmak gerekiyor.

Sendikalar konusunu ele alırken öncelikle bugün sendikaların durumunu analiz ederek bu bağlamda devrimci Marksist duruşu ortaya koymak doğru olacaktır. Bu yazı çerçevesinde ilk olarak Türkiye'de sendikal hareketin bugün içinde bulunduğu duruma göz atarak devrimci Marksistlerin vazgeçilmez mücadele alanlarından birisi olan sendikalar konusunda soru işaretlerine neden olan temel tartışmalara cevap üretmeye çalışacağız.

Sendikaların Bugünkü Ahvali

Türkiye'de sendika üyeliği son 30-40

yılın dip noktasına varmış durumda. Üretim parçalanıp küçük işyerlerine yayıldığı, devlet işletmelerinin özelleştirildiği, sendikalara yönelik güçlü bir ideolojik saldırının hayata geçirildiği, taşeron sisteminin yaygınlaştırıldığı neoliberal çağın alametifarikası bu: sermayenin yoğun saldırıları karşısında işçi sınıfının silahsızlandırılması.

Aziz Çelik'in oluşturduğu bu istatistik, sendikalaşma oranındaki gerilemeyi 1980'lerden itibaren ortaya koyuyor. Bu rakamlar sadece işçi statüsünde çalışanları içermekte -onların da kayıtlı olarak istihdam edilenlerini.

Yıl	Toplam İşçi Sayısı	TİS Kapsamındaki İşçi Sayısı	Sendikalaşma Oranı
1986	3.075.343	1.627.040	52,9%
1991	3.513.064	1.573.401	44,8%
1996	4.051.295	1.281.768	31,6%
2001	4.562.454	984.073	21,6%

(Kaynak: Aziz Çelik, Türkiye'de Sendika Üyeliği ve Sendikalaşma İstatistikleri, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları dergisi*, Yıl: 2004/ Cilt: 6 Sayı: 2 Sıra: 1 / No: 211)

AKP'li yıllar sendikaların gücünün daha da kırılmasına işaret ediyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2014 Ocak ayı istatistiklerine göre,

Türkiye'deki toplam 11 milyon 600 bin işçiden -işçi statüsünde kayıtlı çalışan- 1 milyon 96 bininin sendikaya üyeliği bulunuyor. Yani sendikalaşma oranı %9,45. Sendikal işçilerin büyük oranda üç büyük işçi konfederasyonunda örgütlü: Türk-İş, Hak-İş ve DİSK. İçlerinden en büyük olanı Türk-İş.

Türk-İş, kuruluşundan bu yana daha büyük oranda kamuda örgütlüydü. Siyasi iktidarlarla iç içe geçen bir ilişki temelinde emekçiler için çeşitli kırıntılar elde etme imkânına sahipti. Devlette iç içe geçmiş, Amerikan modeli sendikacılık anlayışıyla kurulan Türk-İş'in ajandasında (kimi istisnai dönemlerdeki taban basıncını saymazsak) mücadele olmadı. 1980 sonrasında özelleştirmelerle kamu işçileri büyük oranda azaldı; bu durumun Türk-İş üzerinde de küçülme yönlü bir etkisi oldu. Ancak yine de (özelleştirilen kurumlardaki işçiler dışında) kamu işçilerinin yerini taşeron işçiler alırken siyasi iktidarlarla karşı karşıya gelmek istemeyen Türk-İş onları örgütlemek konusunda genel olarak bir çaba göstermedi.

Türk-İş, hiçbir zaman devletten bağımsız bir sendikal örgütlenme olmasa da AKP iktidarının ilerleyen dönemlerinde bu konuda eşik aşıldı. AKP, 2007'deki genel kurul seçimlerinde Türk-İş yönetimini

kendine yakın isimlerle yeniden dizayn etti. Böylece Türk-İş, bir bütün olarak toplumsal muhalefetin bir parçası olmaktan tam anlamıyla koptu. Sermayenin en saldırgan iktidarı olan AKP'nin vahşi neoliberal programına karşı işçi sınıfı cephesinden en ufak bir muhalefet gelmemesi konusunda en büyük dayanak Türk-İş oldu.

Türk-İş, farklı işkollarında örgütlü irili ufaklı çok sayıda üye sendikadan oluşan bir konfederasyon. Türk-İş'e üye bütün sendikaların siyasi iktidarla ilişkiler, mücadele konusunda aynı pozisyonda olmadığını belirtmek gerekiyor. Yönetime muhalif sendikaların oluşturduğu Sendikal Güç Birliği Platformu [Basın-İş, Belediye-İş, Deri-İş, Hava-İş(yönetimi artık AKP'lilere geçti), Kristal-İş, Petrol-İş, Tek Gıda-İş, Tezkoop-İş, Tümtis, TGS], Türk-İş'ten ayrı davranarak diğer sendika konfederasyonlarıyla ortak eylemler gerçekleştirebiliyor.

Türk-İş içinde sendikacılıkla yakından uzaktan ilişkisi olmayan Türk Metal gibi sendikalar da bulunuyor. Lüks oteller, televizyon kanalları, akaryakıt istasyonlarıyla patronluğa soyunan, 1 milyar tl'den fazla yatırımlara sahip olan Türk Metal, metal sektöründe

emekçilerin mücadelesi karşısında yakın ilişkide olduğu MESS patronlarının sopası (fiziki şiddet de dahil olmak üzere) olarak hizmet görüyor. Türk-İş bünyesinde işletmeciliğe soyunan başka çok sayıda sendika olduğunu da ekleyelim.

Türk-İş yönetiminin günahları, patronluğa soyunmakla sınırlı da değil. Sendika yönetimine kazık çakanlar mı dersiniz; sendika yönetimine gelerek işçi aidatları üzerinden yedi ceddine servet yapanlar mı; mücadele etmek isteyenlere-farklı sendikalarda örgütlenenlere fiziki saldırılar gerçekleştirenler mi dersiniz; Tez Koop İş sendikasının genel başkanı iken toplu sözleşme imzaladığı firmada faaliyet gösteren taşeron şirket sahibi olanlar mı... Kokuşmuşluk adına ne ararsanız Türk-İş ve bağlı sendika yönetimlerinde bulmak mümkün. Türk-İş ve ona bağlı sendika yöneticileri için -en azından büyük çoğunluğu adına- sendika bürokrati kelimesi çok hafif kaçır; sendika ağası ya da mafyası daha uygun olacaktır.

İşçi sınıfının diğer bir sendikal örgütlenmesi ise DİSK. Adı devrimci olan bu konfederasyonunun devrimcilikle uzaktan yakından bir ilgisi bulunmuyor. 1980 öncesinde işçi sınıfının militanlığıyla yarattığı basınç temelinde mücadeleciler bir görüntü arz ediyordu. 12 Eylül'ün ardından 1992'de faaliyetine yeniden başladıktan sonra ise hem örgütlü gücü zayıfladı, hem de işçi sınıfı mücadelesinin öncü güçlerinden olma niteliğini kaybetti. 100 bin civarı işçinin örgütlü olduğu DİSK, günümüzde bir emek örgütü gibi değil de bir "sivil toplum örgütü" imiş gibi davranıyor. Kurulduğundan beri daha çok özel sektörde örgütlü olan DİSK'in en büyük sendikası CHP'li belediyelerde örgütlenmeye dayanan Genel-İş; etkili sendikalarının başında ise Birleşik Metal-İş geliyor.

DİSK de profesyonel sendikacılığa dayalı bir örgütlenme modeli temelinde işliyor; Türk-İş ile denk tutulacak gibi olmasa da sendika bürokrasisi gözlerden kaçacak gibi değil. En son Greif direnişine ihanet eden Tekstil Sen'in genel başkanı Rıdvan Budak'ın 1977'den beri DİSK'in sendika yönetimlerinde olduğunu söyleyelim. Ya da Beltaş işçilerini CHP'li Beşiktaş belediyesiyle karşı karşıya gelmemek için yarı yolda bırakan Genel-İş şube ve genel yönetimi örnek verilebilir.

İşçi sınıfının kamu çalışanı statüsündeki bileşenleri açısından ise görünürde sendikalaşma oranı daha yüksek. 2 milyon 135 bin kamu emekçisinin 1 milyon 470 bini sendikalı; yani oran %70'e yakın. Ancak gerçek görüldüğü gibi değil. Kamu emekçilerini örgütleyen üç büyük konfederasyondan Memur-Sen (708 bin üyeli), bir sendika değil; AKP'nin kamu çalışanlarına uzanan eli pozisyonunda bir sivil toplum örgütü. Kamu emekçilerinin sendika aidatı devlet tarafından ödeniyor; toplu sözleşme-grev hakkı yok... Kamu emekçilerinin gerçek anlamda sendikası olan KESK'in üye sayısı ise 237 binle sınırlı. KESK kurulduğu döneme göre çok kan kaybetti; bunun nedeni de emekçilerin haklarını sokakta mücadelesiyle söke söke alan bir sendikanın bu mücadele çizgisini terk etmesiyle etkisizleşmesi oluşturuyor. KESK her ne kadar hala toplumsal muhalefetin en önemli örgütlerinden olsa da eski etki ve gücüne sahip olmadığı görülüyor. Profesyonel sendikacılığın sınırlı kaldığı KESK içinde sendika bürokrasisinin tutucu etkisi hissediliyor.

Kısacası sendikal mücadelenin 1970'lerden itibaren en zayıf olduğu bir dönemdeyiz; ancak Türkiye'nin birçok noktasında sendikalaşma mücadelesi sürüyor. Sendikaların ihanetlerine, sendikalaşmanın zorluklarına rağmen emekçiler "en kötü sendika, örgütsüzlükten iyidir" hissiyle örgütlenmek için mücadele veriyorlar. 2014'e taşan direnişlerin önemli bir kısmı sendikalaşma için verilen kavgalar: Beltaş (Beşiktaş), Çukurova Kargo (Mersin), Hakan Plastik (Çerkezköy), Kumport (Ambarlı), Luna Elektronik (İzmir), Narin Tekstil Karaca (Bayrampaşa), Punto Deri (Zeytinburnu), Standard Profil (Manisa), Zorlu Tekstil (Denizli), Ağaoğlu Tekstil (Uşak), Ege Doğaltaş ve Traverten (İzmir), TÜVTÜRK (Ankara / Antep)...

**Atsan Atılmaz,
Satsan Satılmaz**

Türkiye'de devrimcilerin sendikalarda çalışmaması gerektiğini söyleyecek kadar sol sekte bir tavır etkili olmadığından bu konuyu tartışma dışı bırakabiliriz. Ancak yine de sendikalar arasında ayırım yaparak KESK ve DİSK'e derin anlamlar yükleyip Türk-İş içinde çalışmak konusunda farklı tutum geliştirenlerle karşılaşmak mümkün. Oysa ki Troçki'nin de belirt-



Türk-İş, hiçbir zaman devletten bağımsız bir sendikal örgütlenme olmasa da AKP iktidarının ilerleyen dönemlerinde bu konuda eşik aşıldı. AKP, 2007'deki genel kurul seçimlerinde Türk-İş yönetimini kendine yakın isimlerle yeniden dizayn etti. Böylece Türk-İş, bir bütün olarak toplumsal muhalefetin bir parçası olmaktan tam anlamıyla koptu. Sermayenin en saldırgan iktidarı olan AKP'nin vahşi neoliberal programına karşı işçi sınıfı cephesinden en ufak bir muhalefet gelmemesi konusunda en büyük dayanak Türk-İş oldu.

tiği gibi devrimcilerin görevi işçi sınıfının bulunduğu her alanda olarak onu sınıf bilinciyle donatmak ve sınıf mücadelesini ilerletmek için onu öne çekmektir:

"Gerici sendikalarda çalışmayı reddetmek, gerici liderlerin etkisi altındaki işçi kitlelerini az geliştirmiş ya da geri durumda bırakmak anlamına gelirdi. Devrimciler kitlelerin bulunduğu her yerde mutlaka çalışma yapmalıydılar. Proleter ve yarı-proleter kitlelerin bulunduğu kurumlar, topluluklar ve derneklerde -en gerici olanlarda bile- sistematik olarak, azimle, ısrarla ve sabırla ajitasyon ve propaganda yapmak için her türlü fedakarlığa, en büyük engelleri aşmaya hazırlıklı olmalısınız... Sendikalara girdiğimiz, aralarında bulunduğumuz, ve her ne pahasına olursa olsun onlarla komünist çalışmayı yürüttüğümüz süreçte, her türlü fedakarlığı yapmaya, ve hatta -eğer gerekirse- çeşitli manevralara, hilelere ve illegal yöntemlere, kaçamak ve bahanelere başvurmaya ... yatkın olmalıyız."

Sadece çalışmanın en kolay olduğu mevzilerde mücadele yürütmek devrimciler açısından kabul edilemez bir konformizmi ifade eder; ötesini değil. Devrimciler kendilerini geniş emekçi yığınlardan izole etmekle değil, hangi koşulda olursa olsun onlar içinde mücadele yürütmekle görevli bilmelidir.

Sarı Sendika?

Sendikalar, ortaya çıkışından itibaren işçi sınıfının sömürülme koşullarını iyileştirmek için yola çıktılar -adını net şekilde böyle koymasalar da- bu sömürü çarklarını yıkıp geçmek için değil. Dolayısıyla sendikal örgütlenme ve mücadele biçimleri arasında elbette ki farklar bulunmakla birlikte -devrim dönemleri dışında- nihai olarak işçi ile patron arasında aracı pozisyonda bulunan sendikalar, işçi sınıfının mücadelesini belli sınırlar içinde tutacaklardır. Bu gerçek Türk-İş için de, DİSK için de, KESK için de geçerlidir. Bunu devrimcilerin unutmaması gerekir.

Devrimciler açısından yapılacak bir başka hata da sendikaları statik, değişmez olarak kabul etmektir. Sendikalar, sendika bürokrasisini oluşturan küçük yönetici kesim dışında emekçilerden oluşur. Dolayısıyla bir sendika şubesinde militan-mücadeleci az sayıda öncü işçi bile önemli farklar yaratabilir. Bakın Feniş direnişine. Hak-İş'e bağlı Çelik-İş sendikasının Kocaeli-Gebze şubesinde örgütlü olan Feniş işçileri mücadeleci bir çizgiyle bir işçi direnişine imza atıp Hak-İş'i kendilerini desteklemeye zorlayabilmektedir. Ya da Yatağan işçilerine bakın. Türk-İş'in AKP'nin hegemonyasına girmesine hizmet eden Tes-İş başkanı Mustafa Kumlu'nun sendikasına bağlı Yatağan işçileri özelleştirme karşıtlığı temelinde AKP'yi zora sokan bir mücadelenin öncüsü olabilmektedir. Hatta bu mücadelelerini, Tes-İş bütün engellemelerine rağmen 25 yılı aşkın bir süredir sürdürebilmektedir. Aksine DİSK'e bağlı Tekstil-Sen, Greif işçilerinin direnişinin arkasından bıçaklayarak patronla anlaşmaya girişebilmektedir.

Sendikalarda Nasıl Mücadele Etmek Gerekir?

Türkiye'de sendikal örgütlenmenin önemli bir kısmını iktidarla içiçe girmiş ilişkilere sahip, mücadeleden öcü görmüş gibi kaçan sendikal konfederasyonlar oluştursa da ülkede sendikalaşma oranı yine de yerlerde sürünmektedir. Bunun nedeni açıktır; patronlar en kötü sendikaya bile tahammül etmek istememektedir. Çünkü işçi sınıfının örgütlü gücü bugün kullanılmasa da geleceğe dönük bir potansiyeli ifade etmekte ve sermayenin saldırıları karşısında işçilerin direnme gücünü artırmaktadır. Bu nedenle en kokuşmuş, en satılmış sendikaların



nedeniyle tutuklandığında adliye önüne işçileri toplayıp destek eylemi yapan Teksif'e üye oldukları gerekçesiyle Denizli'deki Zorlu Tekstil'de çalışan emekçiler işten atılabilmektedir. Ya da 2011'de Mersin limanında sendikal çalışma nedeniyle işten atılan işçilerden direniş çadırlarını kaldırmasını isteyen Liman-İş'e üye olmak Ambarlı'daki Kumport'ta işten atılma nedeni olabilmektedir. Kısacası sendikalar, patronların sınıf bilinciyle farkında oldukları gibi işçi sınıfının önemli mücadele örgütleridir; devrimcilerin bu alanları sendika bürokrasisinin istediği gibi at koşturmasına bırakması mümkün değildir.

Peki devrimciler sendikalarda nasıl mücadele yürütmeli? Sendikalardaki mücadelesinde devrimcilerin ilk önceliği işçileri mücadelenin öznelerine dönüştürmek olmalıdır. Sendika yönetiminin sendika bürokratlarına terk edildiği koşullarda militan bir sendikal mücadele hattının oluşturulması mümkün değildir. Dolayısıyla işçilerin sendikaların pasif üyeleri değil, aktif belirleyenleri olması adına devrimciler müdahalede bulunmalı; bunun araçları yaratılmalıdır. Öncelikle sendika bürokrasisi üzerinde basınç oluşturacak bir taban inisiyatifinin yaratılması gerekir. Bu taban inisiyatifi sendikada örgüt içi demokrasinin işlemleri için mücadele vererek karar mekanizmalarında işçilerin sözlerinin geçmesini sağlamaya çabalamalıdır. Böylece sendika bürokrasisinin tabandan kontrol edilmesi yönünde bir çaba yükseltirken emekçilerin bu deneyimlerle sınıf bilinçlerini geliştirmeleri ve özgüven kazanmaları; dolayısıyla da gelecek mücadelelerin önünü açacak öncü işçiler olarak yetişmeleri mümkün olacaktır. Sendika içinde devrimcilerin bu yönde mücadelesi, meşakatli-yavaş ilerleyen bir çabaya denk düşse de bu şekilde gelişecek öncü işçiler geleceğin kazanılmasının neferleri olacaktır.

Sendikalardaki mücadelesinde devrimcilerin ilk önceliği işçileri mücadelenin öznelerine dönüştürmek olmalıdır. Sendika yönetiminin sendika bürokratlarına terk edildiği koşullarda militan bir sendikal mücadele hattının oluşturulması mümkün değildir. Dolayısıyla işçilerin sendikaların pasif üyeleri değil, aktif belirleyenleri olması adına devrimciler müdahalede bulunmalı; bunun araçları yaratılmalıdır. Öncelikle sendika bürokrasisi üzerinde basınç oluşturacak bir taban inisiyatifinin yaratılması gerekir.

SDH'DEN

ODTÜ'LÜLER "DEVİRİM"E YÜRÜDÜ

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Bahar Şenlikleri kapsamında ODTÜ'de geleneksel "Devrim Yürüyüşü" 9 Mayıs'ta gerçekleştirildi. Gezi direnişinden sonraki ilk devrim yürüyüşü olduğu için temel şiar da "Haziran'ın İzinde Yürüyoruz Devrime!" idi. 68'in devrimci önderleri başta olmak üzere Gezi şehitleri yürüyüş boyunca sık sık anıldı.

Ortak bildiriye ODTÜ Marksist Fikir Topluluğu'ndan Tuna Koç okudu. Bildirinin okunmasının ardından yapılan saygı duruşunda onlarca devrim şehidi bir kez daha "yaşıyor" diyerek anıldı. Ardından stadyuma DEVRİM yazmak için binlerce kişi yürüyüşe geçti. ODTÜ öğrenci topluluklarının ve siyasi örgütlerin yanı sıra bu yıl ilk kez ODTÜ emekçileri de kendi kortejleri ile yürüyüşte yerini aldı. Sürekli Devrim Hareketi ve ODTÜ Marksist Fikir Topluluğu da "Tek Yol Sürekli Devrim" pankartıyla eyleme kitlesel bir katılım gösterdi. SDH ve MFT, Devrimci Marksist duruşuyla; emperyalist savaşımlara, AKP diktatörlüğüne, kapitalizme ve faşizme karşı "sosyalist dünya devrimi"nin şiarının alandaki tek taşıyıcısı oldu. Yatağan işçilerinin selamlandığı, Gezi şehitlerinin ve Denizlerin de sık sık anıldığı yürüyüş boyunca kortej, ODTÜ emekçilerinden ve gençliğinden de destek gördü.

"Devrim" yazısının stadyuma yazılmasından sonra sahneye çıkan ODTÜ Marksist Fikir Topluluğu'ndan Derya Koca ODTÜ'lüleri selamlayarak diktatöre karşı büyük bir direniş ortaya koyan ODTÜ'nün bugün her zamankinden daha güçlü olduğunu, çünkü yanlarında Yatağan işçilerinin bulunduğunu söyledi. Bu sırada sahneye çıkan Yatağan işçileri ODTÜ'de olmaktan dolayı büyük gurur duyduklarını ifade etti. Mücadelelerine sadece özelleştirmeye karşı değil, doğrudan siyasal iktidara karşı devam ettiklerini büyük bir coşkuyla anlattı. Yatağan işçilerinin konuşmaları sık sık "Yatağan işçisi yalnız değildir", "İşçi gençlik el ele mücadeleye" sloganları ile kesildi. Gece, Suavi'nin söylediği devrimci şarkılar ve marşlar ile devam etti.



ANKARA SDH'DEN DENİZLERİN MEZARINDA ANMA

Ankara SDH olarak 6 Mayıs günü Denizlerden devraldığımız mirası yükseltmek ve onların militan ruhlarının anısını yaşatmak için Karşıyaka Mezarlığı'na gittik. 68 kuşağının parıldayan yıldızları Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı mezarları başında andıktan sonra 96 1 Mayıs'ında gözaltında gördüğü işkence ile katledilen, Devrimci Marksizmin Türkiye topraklarındaki şehitlerinden Akın Reçber'in yanındaydık.

Denizleri ve Akın yoldaşı boynumuz bükük bir şekilde ziyaret etmedik. Yaptığımız yürüyüş boyunca sloganlarımızı olabildiğince gür bir sesle dost ve düşman herkese duyurduk. Çünkü onların kavgası bugün tüm proleter devrimciler nezdinde devam etmektedir. Onlar kavgaları uğruna gözlerini kırpmadan canlarını feda etmiş devrimcilerdir.

Kapitalizme karşı verdiğimiz mücadele bugüne dek sayısız kayıp verdik. Ancak onlar kavgamızın yeşeren tohumları olmaya devam etmektedir. Ne Akın'ı ne de Denizleri ve daha nice devrim şehidini bizlere unutturabilecek hiçbir güç yoktur ve olmayacaktır. Devrimci Marksizmin bayrağını yükseltmeye aynı kararlılık ve coşkuyla devam edeceğiz.

HABERLER

ANTALYA'da Türkiye Devrimci Geleneği Panelini Gerçekleştirdik



Antalya SDH olarak 11 Mayıs'ta büromuzda "Türkiye Devrimci Geleneği 1968-1980" konulu panelimizi gerçekleştirdik. Panel için hazırlık çalışmalarımıza günler öncesinden kent merkezi ve üniversitede yaptığımız afişlemeler, el ilanı dağıtımları ve stand çalışmalarımızla başlamış; olumlu geri dönüşler almıştık. Çalışmalarımızın sonucu olarak panelimizi başarıyla gerçekleştirdik. Panelimizin konuşmacısı Marksist Bakış dergisi yazarı V.U.Arslan idi. Panel, 1920'de TKP'nin kurulmasından başlayarak Türkiye sosyalist solunun şekillenmesi, 1960'larda sınıf hareketinin ortaya çıkışı ve gençlik hareketinin gelişimi ile 1970'lerde Türkiye solunun ülke siyasetine etkileri üzerine bir sunum sonrasında canlı bir tartışma ile tamamlandı. Antalya SDH olarak panel etkinliklerimizi gelecek dönemde de örgütlemeye devam edeceğiz.

TRABZON'da Gezi'den Soma'ya Mücadele Panelimizi Yaptık

Trabzon'da düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz panellerin bu yıl ikincisini 17 Mayıs günü yaptık. Bugüne dek kaybettiğimiz devrim şehitleri ve Soma'da katledilen yüzlerce işçi için bir dakikalık saygı duruşu ile başlayan panelimiz 30'u aşkın kişinin katılımıyla oldukça verimli şekilde gerçekleşti. "Gezi, Seçimler ve Sonrası" temalı panelimiz Soma'da kapitalizmin kar hırsından kaynaklanan katliamın yakıcılığı nedeniyle "Türkiye İşçi Sınıfı, Mücadele ve AKP" konusu üzerinden ilerledi. İlk panelistimiz Yatağan işçi lideri Erol Soğancı, katliam sonrasında gittiği Soma'dan

izlenimlerini bizimle paylaştı ve Yatağan'da özelleştirmeye karşı mücadelelerinin 25 yılı aşkın süredir devam eden öyküsünü aktardı.



Ardından Marksist Bakış yazarı Emre Güntekin, Türkiye işçi sınıfının mücadelesini sürdür-

mek zorunda kaldığı koşulları ortaya koydu; neoliberalizm altında esnek çalışma-taşeronlaşma-güvencesizlik sarmalını sıkıştırılan işçi sınıfının portresini bize çizdi. Diğer panelistimiz Güneş Gümüş ise emek düşmanı politikaların azgın uygulayıcısı AKP'nin toplumsal muhalefet tarafından nasıl geriletebileceğini tartıştı.

Boğaziçi Üniversitesi'nde Kürsü Direnen İşçilerde!

Boğaziçi Marksist Fikir Topluluğu'nun yaklaşık iki hafta boyunca çalışmasını yaptığı "Türkiye'de İşçi Sınıfı ve Mücadeleleri" adlı panel 9 Mayıs günü yoğun bir katılımı gerçekleştirdi. Panelde Türkiye işçi sınıfı hareketi Yeni Çeltik'ten günümüze kapsamlı bir şekilde ele alındı. TES-İş Sendikası Yatağan Şubesi eski başkanı ve Yatağan direnişinin 90'lı yıllarda başlamasında öncü bir rol oynayan Erol Soğancı, ilk oturumda Yatağan direnişinin hangi koşullarda geliştiğini, nasıl bir örgütlenme şekli benimsediğini ve bugüne kadar uzanan kazanımların neler olduğunu anlattı. Daha sonra sözü Beltaş işçisi Ridvan Çalışkan aldı. Ridvan Çalışkan sendikal çalışmaların sonucunda işten atılmalarıyla başlayan Beltaş direnişini ve gerek sendikalara gerek CHP'ye karşı verdikleri mücadelelerini anlattı. Bir sonraki konuşmacı Bedaş direnişçisi Şakir Ünlütürk ise özelleştirmeler sonucunda enerji emekçilerinin yaşadıkları zorlukları ve buna karşı giriştikleri eylemlilikleri ayrıntılı olarak ele alırken özelleştirilen elektrik dağıtım firmalarının yeni patronları ile hükümet arasındaki bağlantılar ve bu bağlantıların medya ve polis baskısı üzerine yansımaları hakkında aydınlatıcı bilgiler sundu.



Taşeron Çağı

Emre Güntekin



Geçtiğimiz ay içerisinde Türkiye tarihinin en derin acılarından birisini yaşadık. Tam sayısını hala öğrenemediğimiz ve muhtemelen öğrenemeyeceğimiz sayıda madenci göz göre göre gelen bir katliamla aramızdan ayrıldılar ve geleceğe işçi sınıfı adına derin bir trajedi bıraktılar.

Bugüne hükmedenlerin vicdansızlığını Soma'ya bakıp görmemek elde değil. Soma esasında geliyorum diyen bir faciaydı. Sorumluluğu gayet ortada olan patronların ve iktidarın gözlerinde ne bir hüznün ne bir acı... Yüzlerindeki utanmazlık ve vicdansızlık; neoliberal kapitalizmin yüzlere yansımış hali.

Türkiye'de neoliberal ekonomi politikalarının kısılcasına girildiği günden bu yana işçi sınıfının yaşam koşullarında, sosyal haklarında, çalışma şartlarında her şey daha da kötürümleşmeye; piyasanın demir yumruğuna terk edilmeye başlandı. 12 Eylül'den bu yana sermaye devletin elindeki bütün imkânlarla, uluslararası gelişimle paralel olarak Türkiye'de de neoliberal köleliğe geçiş sürecini yaşama geçirdi. Gelinek nokta-

da sermaye ve iktidar-devlet mekanizmaları arasındaki işbirliğinin, birbirlerine muhtaçlığın Soma'dakinden saf bir hali olamaz. Böylesine ağır bir kaybın ortaya çıktığı bir ortamda bile iktidarın tavrı ilk elden patronları korumaktan öteye gitmedi. Kitleler sokaklara dökülüp, katledilen yüzlerce madencinin hesabını sorana kadar madencinin fitratıyla Türkiye'yi oyalamaya çalıştılar. Utanmazca, 1800'ler İngiltere'sinde yaşanan madenci kazaları örnek gösterilerek adeta maden şirketlerine ve işçileri benzeri koşullarda çalıştıran patronlara "dilediğinizi yapın, kader der geçeriz" mesajı verildi. Bunu reddedenlerin başı devletin kolluk güçleri eliyle ezilmeye çalışıldı.

Soma'yı Yaratan: Neoliberalizm ve Taşeronlaşma

İki yüzyıl öncesinde de emekçi sınıflar kölelik altında, madenlerin dibinde ömür çürüterek, sağlıksız ve oldukça sefil koşullarda gayri insani bir şekilde yaşamaya mecbur tutuluyorlardı. Bugün de dünyanın hemen hemen her yerinde benzeri tabloları görebiliyoruz. Zengin ayrı-

calıklılar her ne kadar kendilerine bu zenginliği tatmayı mümkün kılan kent yoksullarını şehirlerin dışına sürme gayretinde olsalar da, milyonlarca yoksul emekçiyi kapitalizmi ayakta tutan kentlerin merkezinden söküp atabilmenin bir sınırı mevcut. Bu kapitalizmin kent yoksulları ve emekçi sınıflar üzerinde yarattığı tahribatı görmeyi her daim mümkün kılıyor. Hemen hemen her yerde artık gökyüzüne doğru uzayan zenginliklerin yanında, yoksulluk bitiveriyor.

Ayrıca iki yüzyıllık sermaye birikiminin tadı egemen kapitalist sınıfları hemen hemen her konuda daha da vahşileşmeye zorunlu kılıyor. Kapitalizmin bu yeni veçhesine neoliberalizm diyoruz. Yani 1800'lerde ilk ifadesini bulan liberalizmin "modern" ve en saf hali. Eşitsizlikler, çatışma ve çelişki kaynakları daha fazla göz önünde. Adam Smith'e bile rahmet okutacak derecede bir vahşileşme her alanda kol geziyor. Liberalizmin doğduğu 19. yüzyılda emekçi sınıflar, sınıf mücadelesine paralel olarak 8 saatlik iş günü, sendikaların

yasallaşması gibi temel sosyal hakları kazanabilmişlerdi. Bugün gelinen noktada ise sistem işçi sınıfının bu tarihsel haklarını budamanın yanı sıra, sınıfı geriye dönüşü imkânsızlaştıracak bir silahsızlanmaya mahkûm etme arayışını; modern köleliğin yeniden inşa edildiği taşeron düzeninde bulmuş durumda.

Soma'yla birlikte işçi sınıfı açısından hayat memmat meselesi haline geldiği açıkça görünen taşeron düzeni aradan geçen yıllarda bu sistemin adeta kalbine dönüştü. Özelleştirmelerle birlikte hızlanan süreç, kamusal alana doğru yayılmış durumda ve kanserli bir hücre gibi işçi sınıfının bütün hayatına kendisini yaymayı temel amaç haline getiriyor.

Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren çokuluslu şirketler aracılığıyla sermaye, bir kelebek gibi, yarın ölecekmişçesine daha ucuz iş gücü ve maliyeti bulmak için oradan oraya uçuyor. Türkiye'de uluslararası kapitalist sermayenin bu konuda gözde duraklarından biri haline dönüşüyor ve dünyaya pazarlayabildiğimiz en iyi ürünümüz şimdilik bu gibi. Başbakanlığa bağlı Türkiye Yatırım ve Destek Ajansı uluslararası sermayeye Türkiye'nin neden yatırım yapılabilir bir ülke olduğunu on temel maddeyle özetlerken şöyle bir ifade dikkatimizi çekiyor: "Nitelikli ve rekabetçi işgücü". Bu tanımlamanın altı kazındığında Türkiye'nin emekçi sınıflar açısından nasıl bir cehenneme dönüştüğünü görebiliriz.

Karl Marks Kapital'in birinci cildinde sermayeyi tanımlarken şunu vurgular: "Sermaye, ölü emektir ve ancak vampir gibi canlı emeği emmekle yaşayabilir ve ne kadar çok emek emerse, o kadar çok yaşar." Soyut ifadelerle kurulan bu cümle, herhalde bir ülkede ancak Türkiye'de olduğu kadar somutlaşabilir. Kendi başına değer üretme yetisi bulunmayan sermayeye temel amacı olan sermaye birikimini yaratma imkânı veren işçinin ortaya koyduğu emektir. Sermaye ancak işçinin alın teriyle büyüyüp gelişebilir ve bir ahtapot gibi bütün toplumu sararak kendi davranış kalıplarını yerleştirebilir. Ancak Soma'daki madenden yansıyan sistem manzaraları işçinin yaşama hakkının olmadığı bir dünya-

da olduğumuzu hatırlatıyor.

Kapitalizmde çelişkinin temel kaynağı yaratılan zenginliğin bölüşümü meselesidir. İşçi sınıfı ile burjuvazi arasında her dakika, her saniye bu zenginliğin

bölüşümü doğrultusunda kavga verilmek zorundadır. İşçi sınıfı mücadeleden geri çekildiği anda ortaya koyduğu emek ile elde ettiği zenginlik birbirine ters orantılı olarak değişecektir. Örneğin asgari ücret mevzusu. Geçmiş biraz eşelediğimizde köle emeğinin kullanımını hatırlatan bir olgu. İngiliz sömürgelerinde çalıştırılan kölelerin edindiği düşük ücretler nedeniyle açlıktan düşüp ölmeye başlamaları üzerine, en azından açlıktan ölmesinler denilerek konulmuş bir sınırdı. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nde de "Çalışan herkesin, kendisine ve ailesine insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sağlayan ve gerektiğinde her türlü sosyal koruma yolları ile de desteklenen adil ve elverişli bir ücret hakkı vardır." denilerek bir insan hakkı olduğu hatırlatıldı. Ancak bu insanlık dışı tutum İngiliz sömürgelerinde nasıl uygulandıysa, bugünkü anlamında da değişen bir şey yok. Bugünde asgari ücret gündeme gelirken, çay simit hesabı yapılır ve insanların bu ücretle açlıktan ölmeyeceği varsayılır.

Marks Ücret, Fiyat, Kar adlı eserinde aslında asgari ücretle çalıştırılmanın maddi temelini şöyle özetliyor: "Kapitalist ile işçinin paylaşacakları değer, ..., yani işçinin toplam emeği ile ölçülen değer olduğundan, bunlardan biri fazla aldığı zaman öteki eksik olacaktır, biri eksik aldığı zaman da, öteki fazla olacaktır. Bir nicelik sınırlı ise, bunun bir parçası, ötekinin azalmasına ters orantılı olarak artacaktır. Eğer ücretler değişirse, karlar da ters doğrultuda değişecektir. Ücretler düşünce karlar yükselecektir, ücretler yükselince de karlar düşecektir."



Ancak elbette bu durum günümüzdeki çelişkilerin bir yönüne işaret ediyor. Sermayenin karlarını artırmak adına kullandığı kaynaklar arasında işçinin canını, güvenliğini doğrudan ilgilendiren işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yer aldığı Soma'da bütün kamuoyu-

nun gözlerinde unutulmaz bir yer etti. Çalışma koşullarının 19. yüzyıl şartlarını aratamayacak koşullarda olduğu ve bu sürecin kaçınılmaz olarak işçilerin katledilmesine yol açtığı artık herkesin hemfikir olduğu bir konu.

Öncelikle işçi sağlığı ve güvenliği (İSG) neyi kapsar buna bir odaklanmak gerekiyor. İSG süreci işyeri ortamında var olan ve hâlihazırda tespit edilebilmiş, işçilerin güvenliğini daha önceden tehlikeye düşürmüş, sağlıklarına etki etmiş koşulların yanında; sistemli bir çalışma ile gelecekte ortaya çıkması muhtemel risk-

Kapitalizmde çelişkinin temel kaynağı yaratılan zenginliğin bölüşümü meselesidir. İşçi sınıfı ile burjuvazi arasında her dakika, her saniye bu zenginliğin bölüşümü doğrultusunda kavga verilmek zorundadır: "Kapitalist ile işçinin paylaşacakları değer, ..., yani işçinin toplam emeği ile ölçülen değer olduğundan, bunlardan biri fazla aldığı zaman öteki eksik olacaktır, biri eksik aldığı zaman da, öteki fazla olacaktır. Bir nicelik sınırlı ise, bunun bir parçası, ötekinin azalmasına ters orantılı olarak artacaktır. Eğer ücretler değişirse, karlar da ters doğrultuda değişecektir. Ücretler düşünce karlar yükselecektir, ücretler yükselince de karlar düşecektir."(Marks)

leri de bertaraf etmeyi gerektiren bilimsel bir çalışma olarak ele alınmalıdır. Tıptan fiziğe, kimyadan biyolojiye, istatistikten bütün mühendislik dallarına, sosyolojiden ergonomiye neredeyse bütün modern bilim alanları İSG sürecinin ayrılmaz bir parçası olmak zorundadır. Diğer taraftan meselenin özünde önemli ve insani olan şey meslek hastalıkları ortaya çıktıktan sonra değil çıkmadan önce; iş kazası gerçekleşmeden önce gerekli önlemlerin alınmasıdır. Yani Soma'da göze çarptığı gibi göçük ihtimalini düşünerek yaşam odası oluşturmak, zehirli gazlara karşı etkili olamayacağı aşikâr olan 1993 model gaz maskelerinin yerine daha güvenilir olanını vermektir. Böyle bir yöntemle yaklaşıldığında "iş kazaları"nın %98'inin (%2'lik kısım doğal afetler gibi engellenemez olaylardan kaynaklanmaktadır) önüne geçilebileceğini ortaya koymuştur. Böylece her yıl 2000'e yakın, her 6 dakikada bir 1 işçiyi kaybetmemiş oluruz.

Ancak bu yaklaşım oldukça mantıklı olmasına rağmen; kapitalizmin mantığı buna düpedüz ters işliyor. Her şey birer maliyet olarak ele alındığı için -hatta

insan canı bile- karlılığı ön plana koyan sistemin mantığına bir türlü sığmıyor. Özellikle taşeron çalışma ile biraraya geldiğinde ölümcül bir bileşimin ortaya çıkması kaçınılmaz oluyor. Marks'a göre "... işçi emek-gücünü, yok etmek için değil, sürdürmek için satar." (Ücret Fiyat Kar); ancak kapitalizm işçi sınıfına böyle bir hakkı bile reva görmüyor.

Meseleyi şimdiye kadar ekonomik boyutuyla ele aldık, ancak üzerinden atlanmaması gereken bir diğer gerçek meselenin politik yansımalarında ortaya çıkıyor. Ekonomik hakları budanmış, siyasal olarak silahsızlandırılmış, geleceğe dair bütün umutları köreltilmiş bir işçi sınıfı kapitalistlere yaşamlarımız üzerinde istedikleri gibi tepinme olanağı sağlıyor. Taşeronlaşma aracılığıyla işçi sınıfının atomize edilebilmesi mümkün hale geliyor. Güvencesizlik batağına saplanan işçi için işten atılma korkusu, karşılığında elinin kolunun bağlı kalacağı düşüncesi ve en önemlisi sınıf mücadelesinin besleyici gücü dayanışmadan yoksunluk; mücadele fikri önüne kalın bir set örüyor.

Artık taşeronlaşmanın ortaya çıkış alanlarından biri olan temizlik, güvenlik gibi asıl iş dışında kalan alanların da

ötesinde bütün iş kollarına sıçramaya başladığı bir döneme girdik. Özellikle geçmişte belirli bir cazibesi olan avukatlık, doktorluk, mühendislik gibi meslekler de yavaş yavaş bu kısaca girmeye başladı. Örneğin son 10 yılda AKP'nin piyasanın talanına sonuna kadar açtığı sağlık alanında taşeron uygulamalarının boyutları Sağlık Bakanlığı'nın "kiralık doktor" arayışına kadar ulaştı (Radikal, 22 Mayıs). Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi 6 aylığına "taşeron diş hekimi" ihalesine girerken; eğitim alanında sözleşmeli, ücretli öğretmenlik uygulamalarıyla sistem zaten oturmuş durumda.

Kapitalistler yıllardır ücretlerin belli belirsiz ödendiği, işçi sınıfının bütün haklarının budandığı, geleceksizliğe mahkûm edildiği bir düzenin keyfini sürdürdüler. Taşeronlar eliyle işçi sınıfının birer birer değil, yüzer yüzer ölüm çukurlarına gönderdiler. Ancak bir yere kadar... Çalışma hayatının geneline yansıyan taşeron uygulamaları kaçınılmaz bir şekilde önümüzdeki sürecin çetin mücadele alanlarından birisi haline gelecek. Taşeron uygulamalarıyla semiren, ancak işçinin öfkesi karşısına kendi dublörü olan taşeron şirketleri

koyan kapitalistler günün birinde işçi sınıfının öfkesini karşısında bulacak.

Bugüne kadar "fizik olarak ezilmiş, kafaca alıklaşmış, başkası için servet üreten bir makine" olarak sistemin sömürdüğü işçi sınıfı bu duruma karşı kesin ve kararlı bir mücadele vermek zorundadır. Gelecek ya kölece bir yaşam ya da huzur ve refah dolu, eşit ve adil bir yaşam ikilemini bütün emekçilere dayatacaktır.



Ekonomik hakları budanmış, siyasal olarak silahsızlandırılmış, geleceğe dair bütün umutları köreltilmiş bir işçi sınıfı kapitalistlere yaşamlarımız üzerinde istedikleri gibi tepinme olanağı sağlıyor. Taşeronlaşma aracılığıyla işçi sınıfının atomize edilebilmesi mümkün hale geliyor. Güvencesizlik batağına saplanan işçi için işten atılma korkusu, karşılığında elinin kolunun bağlı kalacağı düşüncesi ve en önemlisi sınıf mücadelesinin besleyici gücü dayanışmadan yoksunluk; mücadele fikri önüne kalın bir set örüyor.

Malumun İlanı: PKK-KDP Gerilimi

Çağın Erdinç

20 Mayıs sabahı Erbil'den çok sayıda PKK'linin gözaltına alındığı yönünde haberler geldi. KDP'nin operasyonu, uzun süredir tırmanan gerilimin ulaştığı beklenen nokta oldu. Bu gerilimin nedenlerini anlayabilmek için, öncelikle KDP'nin dokusunu iyi tahlil etmek gerekir.

1940'lar: Mustafa Barzani'nin Stalin'in Desteğini Alma Çabaları...

Kürdistan Demokratik Partisi 1946'da Molla Mustafa Barzani tarafından kuruldu. KDP'nin kurulduğu yıllarda, Irak yönetimiyle savaş halinde olan Molla Mustafa Barzani, ayaklanmayı genişletmeyi ve SSCB'nin desteğini almayı başararak İran'a geçti. Molla Mustafa Barzani'nin temel politik hedefi, uygulamaya çalıştığı denge politikasında merkeze SSCB'yi koymaktı. Zira, sözünü ettiğimiz yıllarda ulusal hareketler, genellikle SSCB tarafından destekleniyordu, fakat Stalin'in ilkesiz ve esnek dış politika anlayışı, hemen her durumda söz konusu ulusal hareketleri yüzüstü bırakmıştır.

Mustafa Barzani'nin, Stalin'e 1 Ocak 1945'te yazdığı mektup, Barzani'nin denge politikasında Stalin'in desteğine verdiği önemin anlaşılması açısından son derece önemlidir. Barzani, Stalin'e hitaben mektuplarına çoğu zaman "Büyük Mareşelim!" diye başlamıştır.

1 Ocak 1945'te Barzani tarafından Stalin'e yazılan mektubun tamamı şöyledir:

"Ezilen ve emekçi halkların Mareşali, Tüm dünya ve özellikle Irak Kürtleri sizin halkların bağımsızlığı ve özgürlüğü için çok iş yaptığınızı biliyor. Bundan dolayı sizin kutsal dikkatinizi aşağıdaki isteklerimize çekmek istiyoruz: 1) Bize maddi ve silah yardımı yapılmalı, 2) Devrimimiz kutsal bir devrim olarak ilan edilmeli, 3) Biz sizin desteğiniz altında özgür bir cumhuriyet olmaya

hazırız, 4) Dış siyaset kanalları için bize yardım edilmeli, 5) Biz sizlerle siyasi, ekonomik, kültürel, tarımsal ve askeri ilişkileri kurmaya hazırız, Özgürlüğümüz için sizlerin yüksel çabalarınızı ve değerli öğütlerinizi bekliyoruz. Çok Yaşayın, Kürt halkının asayışı ve daha iyi yaşamı için çok yaşayın! Irak'ta ve İran'da Özgür Kürdistan için selam! Irak'ta Kürt Halk Devriminin ve Kurtuluş Ordusunun Komutanı; Yakınınız Mustafa Barzani-1 Ocak 1945"

Kürt Mahabad Devleti'nin Kuruluşu ve Stalin'in İhaneti

Barzani, İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra Stalin'in desteğiyle İran toprakları içerisinde, 1946'da Kürt Mahabad Devleti'nin kurulmasına öncülük etti. Kürt Mahabad Devleti, Stalin'in Büyük Britanya ile birlikte anlaşarak İran'ı işgal etmesi sonucu, İran'ın Batı Azerbaycan eyaletlerinden bir şehir olan Mahabad merkezli kurulan Kürt devletiydi; fakat bu devletin ömrü son derece kısa oldu. Stalin, ani bir kararla 9 Mayıs'ta İran topraklarından çekilme kararı aldı. SSCB'nin bölgeden çekilmesiyle birlikte İran, Mahabad bölgesine askerlerini gönderdi. Kürt Mahabad Devleti böylece ortadan kalkmış oldu. Molla Mustafa Barzani ise 1947'de Kuzey Irak'a kaçtı. Burada da, Irak hükümetinden baskı gören Barzani, Bakü'ye kaçtı. Stalin'in Kürt Mahabad Devleti konusundaki tutumu, Barzani Aşireti'nin SSCB'ye olan güveninin sarsılmasına neden oldu.

Aslında iki tarafın da birbirine başından beri güvenmediğini, siyasi çıkarlar gereği "güveniyormuş gibi yaptığını" söylemek yanlış olmaz. Barzani önderliğindeki KDP'nin SSCB ile 1947 öncesi yakın temasını, Barzani'nin konjonktürü değerlendirmeye çalışmasına bağlayabiliriz. Molla Mustafa Barzani'nin Kürt Mahabad Devleti konusundaki ihanetten sonra, SSCB'ye olan güveni sarsılrsa da

Barzani politik çizgisinin ana eksenine SSCB'yi koymaya devam etmek zorunda kaldı.

Bu doğrultuda, 1957'deki parti kongresinde, KDP'nin çizgisinin "Marksist-Leninist" olduğu ilan etti; ancak bu, göstermelik bir ilandı. Parti kongresinde ilan edilen "Marksizm-Leninist" çizginin SSCB'ye şirin gözükmesi için bir araç olduğu 1970'lerden sonra daha net ortaya çıktı. Sovyetçi söylemlerin yerini Amerikancı söylemler aldı.

KDP'nin Saddam Hüseyin'le İlişkileri ve İran-İrak Savaşında KDP'nin Tutumu

Altı Gün Savaşları'nın yarattığı travmadan faydalanan Irak Baas'ı 1968'de iktidarı ele geçirmeyi başardı. Bir taraftan program konusunda anlaşamadığı hizipleri tasfiye eden Saddam Hüseyin, diğer yandan, henüz yeterince güçlü olmadığı 1970'in başlarında, ülkedeki sol eğilimli unsurlarla ve Kürt ulusal hareketiyle iyi geçinmeyi tercih etti. Daha doğrusu iyi geçinmek zorundaydı. Çünkü sözünü ettiğimiz dönem hem Baas iktidarının henüz genç ve tecrübesiz olduğu yıllardı, hem de İran'la yaşanan bazı sorunlar vardı. İran, Irak Baas'ı ile yaşadığı anlaşmazlıklarda, Irak'taki Kürt'leri Baas'ın politik alanını daraltmak için potansiyel stratejik hamle aracı olarak görüyordu. İşte böyle bir süreçte Saddam Hüseyin, KDP'yle işbirliğine yöneldi. Hatta 11 Mart 1970'te Irak'ın kuzeyinde bölgesel Kürt yönetiminin kurulması konusunda Saddam Hüseyin ve Mustafa Barzani anlaştı.

Saddam Hüseyin ve KDP'nin arasındaki iyi ilişkiler 1974 yılına kadar devam etti; ancak Saddam'ın 1974'te İran Şahı ile Şattularap suyunun paylaşımı konusunda anlaşmasıyla birlikte, İran'ın bölgedeki Kürtleri Saddam'a karşı kıskırtmaktan vazgeçeceği düşüncesi, Saddam'ın Kürtlerle kurduğu zorunlu ittifakın bozulmasına neden oldu.

1974 yılında Saddam Hüseyin, Barzani ile daha önce yaptığı 11 Mart Anlaşması'nı tanımadığını ilan etti ve Kürt bakanları meclisten çıkarttı. Saddam Hüseyin'in iktidarı bölgedeki Kürtler üzerinde baskı yarattıkça Mustafa Barzani önderliğindeki Kürdistan Demokrat Partisi ve Celal Talabani önderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği, İran ile mesafesini kapatacak, hatta İran-İrak savaşında açıkça İran'ın yanında yer alacaktı. Saddam Hüseyin'in, Kürt hareketinin bu hamlesine cevabı çok sert oldu: Saddam Hüseyin, İran-İrak savaşı devam ederken 1986'da 5 binden fazla kişinin öldüğü, yaklaşık 10 bin kişinin yaralandığı Halepçe katliamını gerçekleştirdi. Böylece Kürt hareketi ve Saddam Hüseyin arasındaki tarihsel nefretin tohumları bizzat Saddam tarafından ekilmiş oldu.

Kuzey Irak İç Savaşı

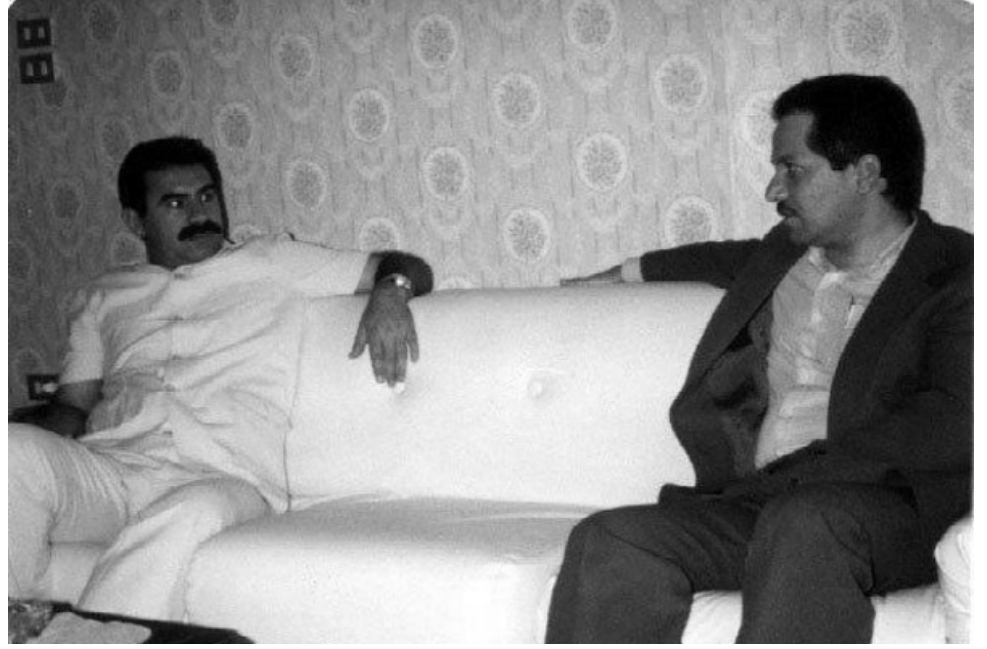
Saddam Hüseyin, sistemin kendisine tanıdığı hareket alanının fazlasıyla dışına çıkmıştı. Bunun bedeli, Irak'ın Batı tarafından "hizaya çekilmesi" oldu. 1990 yılında başlayan koalisyon hareketi sonucunda, Irak, Kuveyt'ten çıkartıldı.

1970'te Saddam ve Barzani arasında, Kuzey Irak Bölgesel Kürt yönetiminin kurulmasını sağlayan fakat 1974'te Saddam'ın rafa kaldırdığı anlaşma 1992'de yeniden tahsis edildi. Böylece 22 yıl sonra Irak'ın kuzeyinde yeniden bölgesel Kürt yönetimi kuruldu.

Bölgesel Kürt yönetimi kurulduktan birkaç ay sonra bölgesel parlamentonun oluşturulması için seçimler yapıldı. Yapılan seçimlerde Mesut Barzani'nin lideri olduğu Kürdistan Demokrat Partisi oyların %45'ini; Celal Talabani'nin lideri olduğu Kürdistan Yurtseverler Birliği oyların %43.6'sını aldı. Oyların birbirine çok yakın olması, bölgedeki egemenlik yarışını çatışmaya dönüştürdü. KDP ve KYB'nin anlaşmazlığının çatışmaya dönüşmesinin başka bir nedeni de Saddam Hüseyin'in bölgesel yönetime uyguladığı yaptırımlardı. Ticari ilişkiler yalnızca Habur Sınır Kapısı aracılığıyla Türkiye üzerinden yürütülüyordu. Habur'dan gelen ticari malların paylaşımındaki anlaşmazlık iki parti arasındaki gerginliği tır-

mandırıyordu. Dünya'da n izole edilen Kürt halkının üzerindeki baskı ve tecridin yarattığı tahammülsüzlük, KDP'nin ve KYB'nin bölge üzerindeki hakimiyet yarışıyla birleşince Mayıs 1994'te resmen iç savaş başladı.

İç savaşın başlaması, ABD'nin işine gelmedi. Çünkü Saddam'a karşı birleşik ve güçlü Kürt siyasetinin Irak'taki varlığı ABD için son derece önemliydi. ABD bu yüzden, iç savaşa son vermek için iki tarafı Ağustos 1995'te Dublin'de bir araya getirdi. Yapılan görüşmeler sonucunda uzlaşma sağlandı; fakat ilerleyen süreçte tarafların arasındaki gerginlik, anlaşmadan bir yıl sonra yeniden çatışmaya dönüştü. Hatta bu defa, çatışmaya İran da müdahil oldu. İran, hem ABD'nin yapamadığını yapıp ateşkesi sağlayarak uluslararası ortamda saygınlık elde etmek, hem de Kuzey Irak'taki etkinliğini arttırmak amacıyla bölgeye 10 bin kişiden oluşan "Bedir Tugayları"nı gönderdi. Ayrıca bölgeye giden İran askeri kuvvetleri, Celal Talabani'den yana tavır aldı. Talabani, arkasına aldığı İran kuvvetiyle, Erbil'i ele geçirdi. Mesut Barzani oldukça zor durumda kaldı. Zira karşısındaki İran destekli Talabani kuvvetlerine karşı özgücüsüyle karşı koyamıyordu. Barzani, "denize düşen yılanı sarılır" mantığıyla, Saddam'a sarıldı. Mesut Barzani'nin Saddam Hüseyin'den yardım istemesinden sonra Erbil'e gelen Irak askeri kuvvetleri, Celal Talabani'yi bölgeden çıkarttı. Saddam böylece tek hamleyle üç kazanım birden elde etti: 1) Körfez Harekatı sonrasındaki moral çöküntüyü kısmen azaltmış oldu. 2) ABD'nin kendisine karşı birleşmesi yönünde teşvik ettiği Kürt hareketindeki çatlağı büyüttü, hatta savaşan taraflardan birini yanına çekmeyi başardı. 3) İran'ın Kuzey Irak'ta nüfuz elde etmesinin önüne



PYD ve KDP arasında yaşananlar esasen Kürt halkına önderlik etmek, Kürt halkı üzerinde etki doğurabilmek gibi mücadele eksenlerinin çakışmasından kaynaklanıyor. Barzani, esas olarak PYD'nin Rojava'daki sınırlı etkisinden ziyade, Rojava başarısının uluslararası ortamda ve Ortadoğu'da Kürtler üzerinde yarattığı etkiden çekiniyor.

geçti.

ABD, tarafları bir kez daha masaya oturmaya zorladı ve KYB ile KDP yetkilileri Ankara'da bir araya getirildi. Bu süreçte KYB, PKK'ye yaklaşılarak politik yalnızlığını azaltmaya çalıştı. Mesut Barzani ise Türkiye ile yakınlaştı. Hatta bu yakınlaşma öyle boyutlara vardı ki, Türkiye, Barzani'yle birlikte PKK kamplarına ortak operasyonlar düzenledi. Böylece PKK ve Barzani'nin arasındaki çatışma ve nefret tohumları da ekilmiş oldu.

KDP Ve PYD Arasındaki Gerginliğin Kaynağı: Rojava

Barzani, esas olarak PYD'nin Rojava'daki sınırlı etkisinden ziyade, Rojava başarısının uluslararası ortamda ve Ortadoğu'da Kürtler üzerinde yarattığı etkiden çekiniyor.

Elbette tali öneme sahip olsa da, PYD'nin Suriye'nin kuzeyindeki petrol yönünden zengin alanları ele geçirerek stratejik hamle alanını genişletmesi, Barzani'yi rahatsız eden başka bir sorunun kaynağını oluşturuyor.

KDP'nin Rojava Hamleleri

KDP'nin sözünü ettiğimiz durumdan duyduğu rahatsızlık nedeniyle, Irak merkezi hükümetiyle de gerginlik yaşadığını ekleyelim. Irak Devlet Başkanı Celal Talabani'nin lideri olduğu Irak Kürdistan Yurtseverler Birliği (IKYB), Suriye'nin Rojava bölgesinde ilan edilen demokratik özerkliğin tanınmasını ve Barzani'nin başkanı olduğu Kürt yönetiminin bunlarla ilişki kurmasını istedi. Mesut Barzani'nin lideri olduğu Irak Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP) ise, Rojava'da ilan edilen özerk yönetimi tanımadığını ve ilişki kurmayacağını açıkladı.

Hendek Krizi

KDP, söylem düzeyinde dile getirdiği Rojava tepkisini, sonunda, geçtiğimiz ay Rojava sınırına 17 km'lik hendek kazılması kararıyla eyleme düzeyine taşıdı. Hendek açıkça PYD ve YPG'yi zor durumda bırakmak için kazılmıştı.



Mesut Barzani'nin bu dönemdeki açıklaması ise daha çocukça oldu. Mesut Barzani, 2006'da ABD'nin PKK'ye operasyon yapacağını fakat bunu kendisinin engellediğini açıkladı. Yani, PKK'nin varlığını kendisine borçlu olduğunu, hendek meselesini unutup kendisine minnet duygusu gerektiğini ima etti.

Barzani bunu söylerken ABD'yi nasıl sınırlandırdığının ayrıntılarını vermedi. Herhalde askeri açıdan ABD'yi korkuttuğunu söylemeye çalışmamıştır. Zira Barzani, ABD'yi sınırlandırabilecek güce sahip değil.

Sonuç olarak, kazılan hendeklere karşı protesto gösterileri düzenlendi.

Ve PYD, KDP'ye yakın bazı isimleri gözaltına alıp tutuklayarak KDP'nin 'hendek' hamlesine cevap vermiş oldu.

Gerilimin Geldiği Son Nokta: Gözaltılar, Tutuklamalar

Hendek Krizi'nin ardından PYD'nin Rojava'da bazı KDP üyelerini gözaltına alıp tutuklamasından sonra 20 Mayıs'ta KDP zaman kaybetmeden aynı şekilde cevap verdi ve PKK'ye yakın dernek, ajans ve kurumlara baskınlar düzenledi.

KDP Erbil yönetimi önce Irak'ta faaliyet gösteren Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi'ni (PÇDK) yasadışı ilan etti. Erbil, Dohuk ve Zaho'daki KDP'ye bağlı askeri güçler, PÇDK, Kürdistan Yurtsever Gençlik Merkezi, Kürdistan Özgürlükçü Kadın Kurumu (RJAK) merkezi Avrupa'da bulunan Kürdistan Ulusal Kongresi, Dicle Haber Ajansı ve Weşana Roji Welat Dergisi'nin büro ve ofislerine baskın düzenlendi.

KDP'nin resmi internet sitesinde

etmek, Kürt halkı üzerinde etki doğurabilmek gibi mücadele eksenlerinin çakışmasından kaynaklanıyor. Yazıda genellikle KDP'nin bu konudaki önleyici çabalarından bahsettik; ancak durumun PYD açısından da aynı olduğunu söyleyelim. PYD de, sözünü ettiğimiz mücadele eksenlerinde, KDP'nin alanını genişletmesine müsaade etmemeye çalışıyor. Önümüzdeki süreçte tarafların birbirlerine karşı hangi aktörlerle ittifak halinde olacağını kestirmek zor olacaktır; fakat ABD, geçmişte olduğu gibi bugün de Ortadoğu'daki nüfuzunu etkili kılabilmek adına taraflarla dirsek temasını korumaya devam edecektir.

20 Mayıs tutuklamalarını, KDP'nin önleyici stratejik hamlesinin bir sonucu olarak okumak gerekir.

Son olarak şunu söylememiz gerekir: Ortadoğu'daki tüm yenilgilerine rağmen "Yeni Osmanlılık" hayallerinden vazgeçmeyen AKP'nin ve Ortadoğu'daki nüfuzunu koruyup arttırmak isteyen ABD'nin stratejik hesapları Kürt halkı üzerinde yeni baskıları ve katliamları beraberinde getirebilir. 19 Mayıs'ta Rojava sınırından Türkiye'ye geçmeye çalışan kadının, TSK'nın açtığı ateşle çocuklarının gözlerinin önünde öldürülmesi ve 14 yaşındaki bir gencin aynı saatlerde şakağından giren kurşunla iki gözünü birden kaybetmesi, Kürt halkına yönelik katliamcı politikaları gelenekselleştiren; fakat diğer taraftan

KDP, söylem düzeyinde dile getirdiği Rojava tepkisini, sonunda, geçtiğimiz ay Rojava sınırına 17 km'lik hendek kazılması kararıyla eyleme düzeyine taşıdı. Hendek açıkça PYD ve YPG'yi zor durumda bırakmak için kazılmıştı. Sonuç olarak, kazılan hendeklere karşı protesto gösterileri düzenlendi. Ve PYD, KDP'ye yakın bazı isimleri gözaltına alıp tutuklayarak KDP'nin 'hendek' hamlesine cevap vermiş oldu.

gözaltılara dair bir açıklama yayımlandı. Açıklama şöyle: "PYD, Rojava'yı sonuçsuz, dar ve kör bir siyasete mahkum etti. Bu siyasetin, Kürtlere vereceği bir kazanım yoktur. PYD, bu tekçi ve dayatmacı siyasetini terk etmelidir."

Sonuç

PYD ve KDP arasında yaşananlar da esas olarak Kürt halkına önderlik

çözüm süreci adı altında Kürt halkının enerjisini seçimlerde sandığa kanalizetmeye çalışan AKP'nin zaman zaman el ele tutuşup kol kola girerek birlikte Kürt halkına seslendiği Barzani ile beraber başka gözaltılara, tutuklamalara, katliamlara girişebileceğini öngörebiliriz.

Faşizme Tarihsel Bir Bakış

Tolga Karaman



Ekonomik buhranlarda, toplumun krize girmesiyle radikalleşen işçi sınıfının devrimci mücadelesinin önüne geçmek ve kapitalizmi hasta yatağından kurtarmak için egemenlerin eliyle faşizm devreye sokulur. Tabanı kriz anında sınıfsal pozisyonu tehlikeye giren küçük burjuvazi ve kentli lümpen işsizlerden oluşan faşizm; burjuvaziye kapitalist krizden çıkarmak adına son tercihi ifade eder. Faşist iktidar, tüm üretim güçlerini bir merkezde toplayarak kapitalizmin dirilişine yardım eder. Korporatizm sistemi ile toplumdaki sınıfları kaldırma gayesini taşıdığı savunulan faşist iktidar bunun tam aksi olarak işçi sınıfını zor kullanarak baskı altına alırken, işçilerden aldığı artı-değeri burjuvaziye aktarır. Faşist iktidar boyunca tüm hakları elinden alınan işçi sınıfının, aldığı ücretten çalışma koşullarına kadar her şey iktidar tarafından belirlenir. Tekelleşme ile birlikte daha fazla sömürü amacı ile diğer ülkelerin topraklarına emperyal saldırı düzenleyen faşizm, hayata geçtiği her yerde tüm emekçi halkı tehdit eden bir

pozisyona geçmiştir. İşçi sınıfının mücadelesinin karşısında burjuvazinin korumacılığını yapan faşist hareketin en belirgin özelliklerinden biri de; anti Marksist bir ideoloji taşımasıdır. Anlaşıldığı üzere bir sınıf tahlili olmadan faşizmi anlamakta mümkün olamaz. Tarihsel maddeci bir bakış ile faşizmin yaşanmış pratiklerini incelemek onu anlamak adına önemli bir adım olacaktır.

Naziler Örneği

Nasyonal Sosyalizm doktrini ilk olarak 1898 yılında Fransız siyaset kuramcısı Maurice Barres tarafından oluşturuldu. Temellerini kolektif milliyetçilikten alan Nasyonal Sosyalizm, Marksizme karşı bir fikir olarak ortaya çıktı. Ekim Devrimi'ni zehir olarak gören Barres, işçilerin kendi uluslarındaki patronlarına değil, yabancılara karşı mücadele etmesini öneriyordu.

1.Dünya Savaşı'ndan yenilgi ile çıkan Almanya'da, İmparator II. Wilhelm tahtı bırakırken, gerçekleştiren bir devrimle

Weimar Cumhuriyeti kurulur. Ancak bu, toplumun yaşadığı krizin çözülmesine yetmeyecektir. Ekim devrimin etkisiyle, yükselen işçi sınıfının mücadelesi devrimci bir çıkış gösterir. Rosa Lüksemburg ve Karl Liebknecht önderliğindeki komünist işçiler iktidarı almak için devrim sürecini başlatırlar. Ancak mücadele, Ekim Devrimi'nde olduğu gibi başarıya ulaşamaz ve yenilgiye uğratılır. 1919 yılında komünist önderler Lüksemburg ve Liebknecht'in öldürülmesiyle, işçi sınıfının devrimci motivasyonu geriye düşürülür. Bu ortamda radikalleşen diğer bir kesim de faşizm olacaktır. 1919 yılında milliyetçi Alman İşçi Partisi kurulur. Toplumsal krizin yarattığı gelişmelerle parti, Nasyonal Sosyalist programı benimser. Partinin adı da Nasyonal Sosyalist Parti olarak değişir. Irkçı söylemleri ile sık sık öne çıkan Hitler; 1921 yılında partinin lideri olur. Yeni faşist lider ilk iş olarak kurduğu Sturmabteilung (Fırtına Birlikleri) ile komünist işçilere karşı silahlı saldırılar düzenler. 1. Dünya Savaşı'nın getirdiği manevi çöküntü, ekonomik bunalım, siyasi istikrarsızlık işçi sınıfının mücadelesinin sürmesini sağlarken, faşizmi de güçlendiriyordu. Savaşta sömürgelerini kaybeden Almanya, yapılan antlaşma itibarı ile küçük bir ordu bulundurabiliyor ve orduya yatırım yapamıyordu. Bu durum Alman devletini radikalleşen topluma karşı zor bir duruma sokuyordu. Naziler 1923'de Bavyera eyaletinin yönetimini almak için ayaklanma başlattılar. Ancak bu girişimleri başarısızlıkla sonuçlandı. Hitler Birahane olayı olarak bilinen bu ayaklanmadan sonra 5 yıl hapis cezası almasına rağmen, 9 ay ceza evinde kaldıktan sonra serbest bırakıldı. Nazilerin manifestosu olarak görülen Kavgam Hitler tarafından bu 9 aylık süreçte yazılmıştır. Siyasi propagandasını yabancı düşmanlığı ve anti-



“Nasıl ki kendinizi diplomatik notaların yardımıyla bir süvari birliğinden kurtaramazsanız, faşizmden de demokratik yasaların, karar önergelerinin veya bildirgelerin yardımıyla kurtulamazsınız. İşçilere, sermayenin gangsterlerine ve haydutlarına karşı kendi yaşamlarını ve kendi geleceklerini elde silah, savunmayı öğretmek gerekiyor. Faşizm cezadan muaf tutulduğu bir ortamda hızla büyür. Faşist kahramanların, işçilerin üzerine gönderdikleri her birliğe karşılık işçilerin kendi saflarından iki, üç ya da dört birlik göndermeye hazır olduklarını fark ettiklerinde, kuyruklarını bacaklarının arasına kıştırıp kaçacaklarından bir an için şüphe duymamak gerekir.” (Troçki)

komünizm üzerinden yapan Naziler, Almanların yaşadığı sorunlara Yahudilerin, Çingenelerin, komünistlerin ve sosyal demokratların sebep olduğunu dile getirirken, topluma düşman olarak onları hedef gösteriyordu.

Bir süre siyaseten geri düşen Naziler 1929'daki büyük ekonomik krizin etkisiyle tekrar güçlenmeye başladı. Bu yıllarda Almanya'da gelişen olayları yakinen takip eden Troçki, faşizmin yaratacağı tehlikeyi öngörerek Alman Komünist Partisi'ni doğru bir mücadele hattına çekmeye çalışıyordu; komünist parti ve sosyal demokrat işçilerin ortak kuracağı komitelerle faşizme karşı birlik mücadele vermesi gerektiğini söylüyordu. Stalinizmin güdümüne girmiş 3.Enternasyonal ve Alman Komünist Partisi o yıllarda 3. yol denilen bir politika izlemekteydi. Stalin'e göre faşistler iktidarı alacak yeteneğe sahip değillerdi ve asıl düşman sosyal demokrasi idi. Faşizm ve sosyal demokrasinin aynı nitelikte olduğu söyleniyordu. Stalin'in talimatlarıyla Komünist Parti sosyal demokrasiyle mücadele ederken, Naziler yükselişini hızlandırmıştı.1930 seçimlerinde başarılı bir sonuç olsa da henüz iktidarı alamayan Naziler, işçi sınıfına karşı giriştiği eylemlerle hem sermayenin hem

de milliyetçilerin takdirini alırken, Alman burjuvazisinin, İngiliz bankalarının, silah tüccarlarının mali desteği ve milliyetçi partilerin yardımıyla 1933'de iktidarı aldı.

Hitler iktidarı aldıktan hemen sonra faşist bir iktidarı yürürlüğe koydu. 1 Aralık 1933'de tüm partiler kapatıldı. Hitler Cumhurbaşkanlığı ve Şansölyelik(Başbakanlık) görevini kendi iradesinde birleştirdi. 1934 yılında polis ve askerlerden oluşan SS'ler(Koruma Timi) direkt olarak Hitler'e bağlandı. Bundan sonra ordunun yönetimi de Hitlerin egemenliği altına girdi.1933 yılında Yahudileri ve muhalifleri cezalandırmak için ilk toplama kampı kuruldu. Yahudiler tüm vatandaşlık haklarından çıkarılırken, mülkiyet hakları burjuvazi ve devlet tarafından paylaşıldı.

Naziler emperyal planlarla birçok ülkeye sömürü fetihleri düzenledi. 1938'de Avusturya, 1939'da Çekoslovakya Naziler tarafından Alman topraklarına katılırken 1939 yılında Polonya'nın işgaliyle 2. Dünya Savaşı'na girildi. Aynı yıl Hitler ve Stalin; iki ülkenin savaş sırasında birbirlerine karşı savaşmaması ve Polonya'nın birlikte işgaline dayanan Saldırmazlık Paktı'nı imzaladı.

Stalin'in yeteneksiz olarak gördüğü

faşistler işçi sınıfını ezerek iktidarı alırken, uyguladığı 3.yol politikası faşizmin güçlenmesine yardımcı olmuştu. Faşizmin yanlış analiz edilerek karşısında doğru politikalarla mücadelenin örülemediği sadece komünistler için değil, bütün insanlık adına unutulmamacak bir vahşetin ne yazık ki yolunu açmıştır. Almanya'da Naziler kapitalizmin sancılarının yarattığı bir sonuç olarak ortaya çıktı. Dünya pazarının rekabet koşullarında sermaye birikimini yeterli ölçüde sağlayamayan Alman sermayesine gereken sınırsız sömürü ortamı faşizmin demir sopasıyla sağlandı. Naziler, klasik parlamenter demokrasiyi yok ederken, burjuvazinin çıkarları doğrultusunda işçi sınıfının devrimci mücadelesini ezdi. Tabanını küçük burjuvaziden alan, sermayenin yardımlarıyla güçlenen Naziler, burjuvazinin ihtiyaç duyduğu polis devletini kurarken hedefte işçiler ve komünistler vardı. İkinci Dünya savaşıdan yenilgi ile çıkan Almanya'da Nazizm dönemi kapanmıştı. Ancak geride Yahudilerden, çingenelerden, sakat ve eşcinsellerden oluşan 11 milyon insanın ölümü kalmıştı.

Sonuç Olarak

Nazi örneğini incelerken, işçi sınıfının devrimci mücadelesinin yenilgiye uğradığı koşullarda ne gibi sonuçlarla karşılaşılabilceğini gördük. Bu durum, bize, Rosa Lüksemburg'un "ya sosyalizm ya barbarlık" sözünü hatırlatmakta. Faşizmin sınıfsal tahlili doğru şekilde yapılmadan faşizme karşı mücadele etmenin mümkün olmadığı gözükmektedir.

Tarihin dersleri önümüzde dururken faşizm tehlikesi de emperyalist kapitalist sistemde var olmaya devam ediyor. Yunanistan'da Altın Şafak'ın yükselişi ve Avrupa'da ırkçı partilerin oy patlaması yapması bu tehlikenin ispatıdır. Diyalektik olarak tarih tekerrür etmez ama özdeş nedenler de özdeş sonuçlar doğurur.



Lübnan İç Savaşı

Tilbe Akan

Lübnan Ortadoğu'da siyasi dengelerin en hassas olduğu, etnik ve mezhepsel gerilimlerin yıllar boyu peşini bırakmadığı ülkelerden birisi. Ortadoğu'nun incisi sayılabilecek güzellikte bir coğrafyaya sahip olmasına rağmen, Lübnan halklarının kaderinin böylesi bir güzelliğe sahip olabildiğini söyleyebilmek zor. Etnik ve mezhepsel gerilimlerin bölge halklarına nasıl bir karanlık getirebileceğini anlamak için Lübnan'ın kısa tarihine odaklanmak gerekmektedir.

İç Savaşın Arka Planı

Lübnan İç Savaşı'nı doğru analiz edebilmek için, öncelikle, Lübnan'ın demografik yapısını iyi anlamak gerekir. Lübnan için, Ortadoğu'nun minyatür bir örneği diyebiliriz. Neden böyle bir benzetme yaptığımızı açıklayalım: Ortadoğu coğrafyası, çok farklı mezheplerin, dini inançların, kutsal kabul edilen yerlerin bir arada bulunduğu bir coğrafya. Buna rağmen böylesine farklı renklerin bir arada olması Ortadoğu'yu kültürel zenginliğiyle öne çıkarmıyor. Ortadoğu denince akla daha çok savaşlar ve katliamlar geliyor. Bunun en önemli nedeni, Ortadoğu'nun emperyalist çıkarlar bağlamında inşa edilmesidir. Farklı unsurların çatışan çıkarları, suni bir dengeye dayanınca, elbette eninde sonunda şiddet sarmalı ortaya çıkar. Ortadoğu'da olan da tam olarak budur. Büyük bir duvarın farklı taşları o duvarı kendi çıkarları gereği inşa edenlerin

keyfine göre konulunca, duvarda mutlaka çatlaklar olacaktır.

Bu çatlakları üretme potansiyeline sahip ülkelerin başında, hiç kuşkusuz Lübnan geliyor. Şiiilerin, Sünni Arapların, Dürzilerin, Hristiyanların birarada yaşadığı Lübnan'da, farklı unsurların arasındaki anlaşmazlıklar 1975'te başlayıp 1990'a kadar devam eden iç savaşa dönüştü.

Lübnan'daki iç savaşta aktif olarak çatışan grupların başını çeken unsurlar şunlardı: Lübnan Cephesi, Kataeb Partisi, Güney Lübnan Ordusu, İsrail, Suriye, Lübnan Ulusal Direniş Cephesi, Filistin Kurtuluş Örgütü, Şii Emel Hareketi, Hizbullah...

Bu kadar fazla sayıda aktörün çatışmaya dâhil olması, savaşın süresini ve ölümleri arttırdı; fakat savaşın uzamasına neden olan en önemli faktörlerden biri savaşın unsurların başka aktörler tarafından sürekli beslenmesiydi.

Lübnan'ın Tarihi ve İç Savaşın Aktörleri

İç savaş Lübnan'da yaklaşık 200 bin insanın ölümüne neden oldu. Yaklaşık 350 bin kişi yaralanırken, bir milyondan fazla insan ülkesini terk etti. Filistinli mülteci kampları basıldı, 400'ü aşkın köy yağmalandı. İç savaşın nedenlerini Arap coğrafyasındaki emperyalist hegemonyayı kullanarak anlatacağız.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra

Osmanlı'dan geriye kalanlar, emperyalist İngiltere ve Fransa tarafından paylaşılmıştır. Lübnan, bu paylaşımın sonucunda Fransa'ya kalmış bir bölgedir. Fransa, resmi olarak 1 Eylül 1920'de Lübnan'ı kurdu. İkinci Dünya Savaşı sonrasında zayıflayan Avrupalı devletlerin sömürgeleri olan üçüncü dünya ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketlerini engelleyememelerinin bir sonucu olarak o dönemde birçok ülke bağımsızlığını ilan etti. Lübnan da kaçınılmaz olarak bu ulusal hareketlerden etkilenerek 21 Eylül 1943'te bağımsızlığını ilan etti. Ancak Fransa emperyalizmi, Lübnan'ın Fransız sömürgesi olduğu dönemde, gelecekte kanlı savaşlara sebep olacak olan mezhep-etnik köken çatışmasının tohumlarını arkasında bırakmıştı.

Lübnan tarihsel olarak Arap dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Osmanlı'dan bu yana çeşitli dinleri hem de farklı milletlerden insanları barındıran kozmopolit bir bölgedir. Nüfus çoğunlukla Müslüman Arap, kısmen de Hristiyan'dır. Sünniler, Şiiiler ve Dürziler Müslüman mezheplerini; Marunîler, Katolikler ve Doğulu Ortodokslar, Hristiyan mezheplerini oluşturur. Müslüman mezhepleri arasında Sünniler; Hristiyan mezhepleri arasında Marunîler çoğunluk durumundadır. İç savaş bu dinlerin ve mezheplerin birbirleri arasında Müslüman-Hristiyan

gırtlaklaşması olarak gösterilse de bu çatışmalar emperyalist güçlerin Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak için kullanılmıştır. Bu çatışmalar boyunca şekillenen cephelede emperyalist odaklar manevra sahaları elde etmişlerdir.

Lübnan iç savaşının göbeğinde İsrail meselesi bulunmaktadır. Britanya, bölgedeki çıkarlarını korumak için Siyonist bir varlığın -İsrail'in- kurulmasına ön ayak olmuştur. İsrail, resmi olarak 15 Mayıs 1948'de kurulsada Siyonizm'in kökenleri 1890'larda ilk Siyonist kongreyle ortaya atılmış, Filistin topraklarında Siyonist varlık yaratma çabaları 1900'lerde başlamıştır. Filistin, Siyonist varlığın yaratılmasıyla beraber Arap ve Yahudi devleti arasında bölündü. İsrail'e ait olan %8'lik toprak miktarı zamanla %55'lere yükseldi. Birleşmiş Milletler, emperyalizmin bölgede kukla olarak kullanabileceği bir İsrail devletinin kurulmasına hukuki zemin hazırlayarak ön ayak oldu. Filistin topraklarına yapılan suni göçlerle Yahudi nüfusu giderek arttırıldı. Giderek devletleşen İsrail, bölgedeki Arap köylerini yağmalamaya başladı ve 400 kadar Arap köyünü yakıp yıktı. Bölgedeki Filistinlileri göçe zorladı. Bunun üzerine Ortadoğu'da -Filistinli mülteci sorunu- yeni bir sorun gündeme geldi. Mülteciler Lübnan, Suriye, Ürdün, Irak ve Mısır'a gittiler. Özellikle Lübnan Filistinli mülteciler için çok büyük bir sığınma alanıydı. Bu durum Lübnan'ın Ortadoğu'daki siyasi konumunu da oldukça etkiledi. Lübnan, bugün hala İsrail tarafından saldırıya uğramaktadır.

Lübnan'ın Ortadoğu'da önemli bir yere sahip olması da onun bu dışlanmış dinlerin, mezheplerin, ulusların kaçış yeri olmasından kaynaklanır. Tarih boyunca yakın coğrafyalarda nerede bir azınlık varsa yönünü Lübnan'a dönmüştür. Örnek verecek olursak; Kürtler, Ermeniler diyebiliriz.

Lübnan'ın Ekonomik Yapısı

Bağımsızlığını kazanmasının ardından Lübnan ekonomisi hızlı bir kapitalist

gelişme gösterdi. Kapitalist ilişkiler tarıma yönelip en çok kar getiren ürünlerin yetiştirilmesi konusunda gelişim

gösterdi. Endüstri sektörünün ülke ekonomisindeki payı besin maddesi üretimi, tekstil, kimya ürünleri gibi dallarda gelişme gösterdi. Bu hızlı kapitalist gelişme eşitsiz dağılımı da beraberinde getirdi. Bölgesel olarak endüstri, dış ve iç transit, bankacılık ve diğer hizmetler Beyrut'ta gelişim gösterirken diğer şehirlerde geri kaldı. Beyrut'un gelişmesi Hıristiyan ve özellikle Marunî bölgelerinin lehineydi. Lübnan devleti, yönetici kesimin (Marunîlerin) kendi çıkarları doğrultusunda izlediği kamu politikasıyla hizmet sektörünün gelişmesi için yatırım yaptı, endüstri ve tarıma yardım yaptı. Hizmet sektöründe istihdam edilen işçilerin çoğu Beyrut dışından geliyordu ve Müslüman Araplardan oluşuyorlardı. Sonuç olarak, ekonomik sektörler, bölgeler ve nüfus arasındaki bu eşitsiz dağılımda kaymak tabakayı teşkil eden Marunî burjuvazisinin ortaya çıkmasına neden oldu. Batılı emperyalistler ile İsrail'in desteğini arkasına alan Marunî sağ kanat, Lübnan siyasetinin temel oyuncusu haline geldi.

Lübnan'da Şiilik ve Hizbullah

Şiiler, Marunî ve Sünniler dışındaki mezhepler gibi siyasi arenada çok geç söz sahibi olmuşlardır. Genel olarak Lübnan Marunî-Sünni egemenliği altındaydı ve 1975 yılında başlayan ve 15 yıl süren iç savaş boyunca Lübnan Marunîler tarafından yönetildi. Bu yüzden Şiiler ve Dürziler etkin olamıyorlardı. Şiiler aşiretlerle yönetiliyor ve aşiretlerin yönetici sınıflarla uzlaşmasından dolayı her-



hangi bir muhalefet gelişmiyordu. 60'lı ve 70'li yıllarda batıda eğitim görmüş Şii orta sınıf muhalif tabanı oluşturmaya başladı. Şiilerin bir kısmı kendilerine yapılan haksızlıkları görmeye başladı ve eşitlik için sosyalist ve komünist partilere yöneldiler. Bu süreçte değinilmesi gereken önemli noktalardan biri de Lübnan Komünist Partisi'dir.

1924'te kurulan Lübnan Komünist Partisi o zamana kadar Fransa kontrolünde olan sendikaların ilk kez bağımsız olmasından sonra bu sendikalara bağlı olan işçilerden oluşuyordu. Parti 1950'lere kadar görece enternasyonal bir kimliğe sahipken, bu süreçten sonra Pan-Arabist ve sol Arap milliyetçisi politikaları nedeniyle büyük itibar kaybetti. Bu durum, Şiilerin büyük çoğunluğunun soldan umudu kesmesiyle radikal İslamcı örgütlere kaymasıyla sonuçlandı (önce Emel hareketi sonra Hizbullah). LKP'de inanılmaz bir Arap milliyetçisi propaganda yapı-

Lübnan tarihsel olarak Arap dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Osmanlı'dan bu yana çeşitli dinleri hem de farklı milletlerden insanları barındıran kozmopolit bir bölgedir. İç savaş bu dinlerin ve mezheplerin birbirleri arasında gerçekleşen Müslüman-Hıristiyan gırtlaklaşması olarak gösterilse de bu çatışmalar emperyalist güçlerin Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak için kullanılmıştır. Bu çatışmalar boyunca şekillenen cephelede emperyalist odaklar manevra sahaları elde etmişlerdir.

yor ve milliyetçi programda hareket ediliyordu. Bu milliyetçi politikalar Stalinizmin Ortadoğu'da yarattığı ideolojinin sonucudur. Stalinizmin o dönemde Ortadoğu'ya reva gördüğü 'Sosyalizm' anlayışı Arap milliyetçiliğinden öteye gitmeyen, sosyalizmden alabildiğine uzak devletçilik politikasıdır. Bu politikanın bir diğer formülasyonu da "kapitalist olmayan yoldur" ki, burjuva Arap milliyetçiliğinin desteklenmesinin teorik açıklamasıdır. LKP, Stalinist politikayı tutturmasının bedelini, kitlesini ve Lübnan siyasetindeki ağırlığını kaybederek ödemiştir. LKP'nin bıraktığı boşluk radikal İslamcı

hareketler tarafından kapatılmıştır. LKP'nin iflase giden politikalarının neticesi olarak güçlenecek olan Şii radikalizminin temellerini Musa Sadr'ın İslami hareketi atmıştır. Sadr 1973'te tüm Şii'leri bir çatı altında toplamak için Yoksullar Hareketi'ni kurdu ve güçlenerek Lübnan siyasetinin bir parçası oldu. Yoksullar Hareketi kitleleşip güçlendikçe daha da radikalleşti ve silahlı bir yapı olan Emel Hareketi'ni kurdu. Artık söylemler çok daha radikaldi; ancak Sadr'ın Libya'ya düzenlediği bir gezide birden bire ortadan kaybolmasıyla beraber örgütte bölünmeler başladı. İrili ufaklı örgütlere bölündü. Bölünme sonrasında ortaya çıkan en güçlü isim İmam Musa Sadr'dan sonra en güçlü gördükleri Hizbullah'ın lideri olan şeyh Muhammed Fadlallah oldu. Bu nedenle Hizbullah, Şii'ler arasında büyük ölçüde örgütlendi. İran'da 1979'da şahın devrilmesinin ardından gerçekleşen Humeyni'nin önderliğindeki İslam Devrimi de Ortadoğu'nun İslamcılığa kayışında önemli bir rol oynamıştır.

Hizbullah, 1979 Devrimi'nin ardından İran'ın inisiyatifi altında, İsrail'in Güney Lübnan'dan çıkartılması amacıyla 1982'de kurulmuştur. Hizbullah'ın Lübnan'da faaliyet göstermesiyle birlikte, belki de Ortadoğu'nun en önemli aktörlerinden biri ortaya çıkmış oldu. Hizbullah sadece Lübnan İç Savaşı'nı etkilemekle kalmadı;

Ortadoğu'daki çoğu anlaşmazlığa, çatışmalara müdahil oldu. Örneğin hala devam eden Suriye İç Savaşı'na aktif olarak katılan Hizbullah, Suriye'deki tüm dengeleri değiştirdi desek abartmış olmayız. Son derece disiplinli, tecrübeli savaşçılardan oluşan Hizbullah, Suriye arenasında Baas'ın imdadına yetişerek Batı bloğunu ve Türkiye, Katar, Suudi Arabistan gibi selefi teröristlerin destekçisi olan ülkeleri zor durumda bıraktı.

Hizbullah, benzer etkiyi Lübnan İç Savaşı'nda da gösterdi. Batılı güçleri Lübnan'dan çıkartmak için birçok saldırı gerçekleştirdi. 1983 yılında, ABD elçiliğine yaptıkları saldırıda, 17'si Amerikalı, 63 kişiyi öldürdüler. Aynı yıl içerisinde ABD kışalarına yaptıkları saldırıda, yaklaşık 300 Amerikan askerini öldürdüler. Bu saldırılardan sonra, ABD Lübnan'dan çekilmek zorunda kaldı ve savaşın seyri büyük ölçüde değişmiş oldu. ABD, Lübnan Hizbullahı'nın eylemlerinden sürekli İran'ı sorumlu tuttu.

İç Savaşın Seyri

İç savaşın başlamasının en önemli nedenlerinden biri, İsrail'in kurulması oldu. İsrail'in kurulmasından sonra birçok Filistinli mültecinin Lübnan'a gelmesi, Lübnan'da yeni bir sorunun ortaya çıkmasına neden oldu. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Lübnan'daki Filistinli mültecileri silahlandırması, gerilimi tırmandırdı. Gerilimin tırmanmasının en önemli nedeni, Lübnan'ın özgün koşullarıdır. Yazının girişinde değinmiştik: Lübnan, Ortadoğu'nun mikro örneğidir. Çok farklı unsurların bir arada yaşadığı bölgede, gerilimlerin çatışmaya dönüşmesi için ılık bir rüzgârın esmesi yeterli olabilmektedir. FKÖ'nün Filistinli mültecileri

Hizbullah, 1979 Devrimi'nin ardından İran'ın inisiyatifi altında, İsrail'in Güney Lübnan'dan çıkartılması amacıyla 1982'de kurulmuştur. Hizbullah'ın Lübnan'da faaliyet göstermesiyle birlikte, belki de Ortadoğu'nun en önemli aktörlerinden biri ortaya çıkmış oldu. Hizbullah sadece Lübnan İç Savaşı'nı etkilemekle kalmadı; Ortadoğu'daki çoğu anlaşmazlığa, çatışmalara müdahil oldu. Örneğin hala devam eden Suriye İç Savaşı'na aktif olarak katılan Hizbullah, Suriye'deki tüm dengeleri değiştirdi desek abartmış olmayız. Son derece disiplinli, tecrübeli savaşçılardan oluşan Hizbullah, Suriye arenasında Baas'ın imdadına yetişerek Batı bloğunu ve Türkiye, Katar, Suudi Arabistan gibi selefi teröristlerin destekçisi olan ülkeleri zor durumda bıraktı.





silahlandırması, barut fıçısı halindeki Lübnan'da kıvılcımlara neden oldu.

Çatışmaların şiddetinin artmasından sonra, Lübnan, Suudi Arabistan, Mısır, Kuveyt ve Suriye masaya oturma kararı aldı. Çünkü savaşın, çok farklı unsurların bir arada yaşadığı Lübnan'da ne tarafa savrulacağını kestirmek zordu. Uluslararası aktörler, savaşın kontrollerinden çıkmasını istemiyordu. 17-18 Ekim 1976'da Riyad'da bir araya gelen taraflar bazı kararlar aldı.

Kararların özünde Lübnan'da ateşkesi sağlamak için tarafların çaba harcaması vardı. Buna göre FKÖ gerillaları Lübnan'da kalmakla beraber, Lübnan'ın egemenliğine saygı gösterecekti. Bir Arap barış gücü oluşturulacak ve bu gücün yaklaşık 30.000'ini Suriye ordusu oluşturacaktı.

Riyad Anlaşması, her yönüyle başarısız bir anlaşmadır. Deyim yerindeyse "ne şiş yansın, ne kebab" diyen taraflar, herkesin memnun

olduğu bir anlaşma ortaya çıkartmaya çalışırken, tam tersi, Lübnan'da yanan ateşe barut taşıdıklarını daha sonra anladılar.

Çünkü FKÖ, eylemsizlik kararı almak şöyle dursun, çatışmalara daha enerjik bir şekilde dâhil oldu. İkincisi, Suriye'nin Lübnan'da konuşlandıracağı 30 bin kişilik ordu, İsrail'in çok büyük tepkisini çekti. Hatta Suriye'nin ve İsrail'in arasındaki tarihsel şiddet tohumları atıldı.

FKÖ'nün eylemlerini arttırmasından sonra İsrail, Güney Lübnan topraklarını işgal ederek bu bölgeyi kendisi için "güvenlik bölgesi" ilan etti. İsrail bununla da yetinmeyip Beyrut'u işgal etti. FKÖ'nün alanını sürekli daraltan İsrail, FKÖ'nün Lübnan'ın terk etmesini sağlayarak önemli bir stratejik hamle yaptı. İsrail bundan sonra, 1985 yılında, aşamalı olarak bölgeden çekilmeye başladı. Bu çekilmenin iki sonucu oldu: 1) Hristiyanlar ve Müslümanlar yeniden ve şiddetli bir şekilde çatışmaya başladı. 2) Bölgede oluşan güç boşluğundan faydalanma niyetinde

Savaşın gerilimi düşse bile Lübnan, patlamaya hazır bir volkan gibi beklemektedir. Zaman zaman lavların sıcaklığı ülkede hassas siyasal dengeyi ayakta tutan unsurlar aracılığıyla hissettirilmektedir. Lübnan'da yeni bir patlamanın önüne set çekebilmek, ancak halklara önderlik edebilecek gerçek bir enternasyonalist gelenekle mümkün olur.

olan Suriye Lübnan'a asker yolladı. Zaten 1976'daki Riyad Anlaşması'yla bölgeye önemli sayıda kuvvet gönderen Suriye, Lübnan'a daha fazla sayıda asker göndererek hiçbir aktörün Lübnan'ın kaderini kendisini hiçe sayarak çizemeyeceğini gösterdi.

Lübnan İç Savaşı çeşitli aşamalardan geçerek tam on beş yıl devam etti. Sorunu başlatan taraflar, yine sorunu bitirmeye muktedir olacaktı. 1990'a giderken, İsrail ve FKÖ arasında yaşanan olumlu gelişmeler savaşın şiddetini büyük ölçüde azalttı.

Savaşın gerilimi düşse bile Lübnan, patlamaya hazır bir volkan gibi beklemektedir. Zaman zaman lavların sıcaklığı ülkede hassas siyasal dengeyi ayakta tutan unsurlar aracılığıyla hissettirilmektedir. Lübnan'da yeni bir patlamanın önüne set çekebilmek, ancak halklara önderlik edebilecek gerçek bir enternasyonalist gelenekle mümkün olur.

İç savaşın başlamasının en önemli nedenlerinden biri, İsrail'in kurulması oldu. İsrail'in kurulmasından sonra birçok Filistinli mültecinin Lübnan'a gelmesi, Lübnan'da yeni bir sorunun ortaya çıkmasına neden oldu. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Lübnan'daki Filistinli mültecileri silahlandırması, gerilimi tırmandırdı. Gerilimin tırmanmasının en önemli nedeni, Lübnan'ın özgün koşullarıdır. Yazının girişinde değinmiştik: Lübnan, Ortadoğu'nun mikro örneğidir. Çok farklı unsurların bir arada yaşadığı bölgede, gerilimlerin çatışmaya dönüşmesi için ılık bir rüzgârın esmesi yeterli olabilmektedir. FKÖ'nün Filistinli mültecileri silahlandırması, barut fıçısı halindeki Lübnan'da kıvılcımlara neden oldu.



Sinemanın İddialı İsmi: Nuri Bilge Ceylan

Ezgi Yılmaz

Geçtiğimiz günlerde Nuri Bilge Ceylan, Cannes Film Festivali'nde Yılmaz Güney'den 32 yıl sonra Kış Uykusu filmiyle Altın Palmiye ödülünü kazandı. Ödülü aldıktan sonra yumruğu havada verdiği pozla, Ceylan pek çokları tarafından Yılmaz Güney'e benzetildi. Bu nedenle Ceylan'ın hayatına ve sinemasına daha yakından bakmakta fayda var.

Nuri Bilge Ceylan'ın hikâyesinin başlangıcı 26 Nisan 1959'a uzanıyor. 76'da liseyi bitirmesinin ardından Ceylan, İstanbul Üniversitesi Kimya Mühendisliği bölümüne girmiştir. Dönemin yükselen gençlik hareketi tabii olarak İstanbul Üniversitesi'nde de karşılık bulur. Bu süreçte iki yıllık İstanbul Üniversitesi öğrenciliğinin ardından yeniden sınava girerek görece daha sakin olduğunu düşündüğü Boğaziçi Üniversitesi Elektrik Mühendisliği bölümüne geçer. Daha sonraları filmlerinde göreceğimiz fotoğrafik görüntüler ta lise yıllarına uzanmaktadır. Fotoğraf merakı fotoğraf kulübünün katkısıyla daha da artar. 1985'te üniversiteyi bitirdikten sonra giriştiği maceraların, uzunca süre devam eden kafa karışıklığının ardından hayatına artık neyin yön vereceğini bulur: Sinema. Geriye bir tek bunu hayata geçirmek kalmıştır. Bir yandan Mimar Sinan Üniversitesi Sinema Bölümüne devam ederken diğer yandan geçimini sağlamak üzere tanıtım fotoğrafları çekmektedir. Sinemaya ilk adımı ise, Andrey Tarkovski'den izler taşıyan,

siyah beyaz kısa filmi Koza ile olmuştur. Film Cannes'da gösterilir ve festivale Türkiye'den katılan filmler arasında yarışmaya aday seçilen ilk film olur. Kasaba, Mayıs Sıkıntısı ve Uzak'tan oluşan taşra üçlemesinin ilki olan Kasaba, 1997'de gelir ve Ceylan'ın ilk uzun metrajlı filmi olur. Otobiyografik ve pastoral bu filmi aynı otobiyografik izleneyi sürdüren Mayıs Sıkıntısı ve 2002 yılında Uzak takip eder. Düşük bir bütçeyle çekilen filmlerin oyuncularını Ceylan'ın yakın arkadaşları, akrabaları ve ailesidir. Ses dizaynından yönetmenliğe filmin hemen hemen bütün işlerini kendisi yapar. Ceylan'ın uluslararası arenaya taşınması ise üçlemenin son filmi olan Uzak'ın Cannes Film Festivali'nde Büyük Jüri Ödülü'nü almasıyla olur. Aldığı 47 ödülle Türk sinemasının en fazla ödül alan filmi olarak tarihe geçer. İklimler filmiyle birlikte bunca zaman kamera arkasında yer alan Nuri Bilge Ceylan, karısı Ebru Ceylan ile birlikte kameranın karşısına geçer. Ailesinin ve kendisinin kamera önünde olduğu son filmi olacaktır İklimler. Üç Maymun'a kadar olan serüveninde anne ve babasından, arkadaşlar ve akrabalarından, evliliğinden ve ilişkilerinden geçerek en çok kendi dünyasını, kendi hayatını ve kendi yabancılaşmasını kurcalamıştır. NBC sineması, artık kendi bildiği durgun suların uzaklaşarak daha fazla risk almaya, yeni yollar denemeye başlar. Oyuncuların da, mekânların da değiştiği Üç Maymun filmi değişimin

başlangıcı olacaktır. Filmde yaklaşan milletvekilleri seçimlerinde aday olan bir patron ıssız yolda bir adama çarpar, kazanın hemen ardından yoldan geçen başka "maymunların" yardım etmemesi nedeniyle adam ölür. Patron, şoförlüğünü yapan Eyüp'ten suçu üstlenmesini ister; avukatlarla konuşmuştur en fazla bir yıl yatacağı bu süre boyunca maaşı yatmaya devam edecek ve çıkınca da eline toplu para geçecektir. Eyüp tekli kabul eder ve Eyüp ile ailesinin trajedisi de bu noktada başlar. Ceylan; Üç Maymun filminde dibe vurmuş kirliliği ahlak anlayışını, filmin odağına yerleştirir. "Doğru, yanlış, suç ve ahlak" anlayışını yargılamadan yeniden sorgulayıp, tüm gerçekliği ve yalnızlığıyla gözler önüne serer.

Ceylan, pek çok filminin konusunu hayatından yola çıkarak oluşturur. Bir Zamanlar Anadolu'da filmi ise babasının memurluğu boyunca bürokrasiden çektiklerini anlatmaktadır. Film boyunca bürokrasi ağı ince ince eleştirilir. Bir Zamanlar Anadolu'da bu yanı sıra diğer filmleriyle benzerlik gösterse de aslında pek çok farklılığı da içinde barındırmaktadır. Diğer Nuri Bilge Ceylan filmlerine kıyasla oldukça geniş bir kadroyu barındıran film, öncelikle görsel olarak çok daha zengindir. Ayrıca diğer filmlerine nazaran daha fazla diyalog içerir ve daha önce çektiği filmlerde rastlanmayan mizahi öğelere yer verir. Bürokratlar iş başındadır: Katili yanlarına alıp kurbanın

cesedini aramak üzere Kırıkkale bozkırına doğru yola çıkılır; bir çeşme ve civarı incelenecektir. Doktor, polis, savcı ve asker kayıp bir cesedin peşinde bozkırın ortasında o çeşmeden bu çeşmeye dolaşmaya başlarlar. Bürokrasinin iktidarı ilk olarak Komiser Naci'yle karşıma çıkar. Soruşturmanın arama kısmında baştan sona yer alan komiser karşılaştığı sayısız suçun ardından kendinden emindir ve artık bu meseleyi de kapatmasına çok az kalmıştır; ceset bulunacak ve yüklendiği bütün sorumluluktan da kurtulmuş olacaktır. Fakat ceset bulunamadıkça, bozkırın ortasında oradan oraya dolanmaya devam ettikçe Naci hâkimiyetin elinden kaydığını hisseder. Diğer yandan da cesedin bulunduğu an bütün iktidarını yitirecektir. Uzmanlık alanının sağladığı fayda sürecinin kapanmasıyla, iktidar süresinin başka bir soruşturmaya kadar yok olmaya mahkûm olduğunun da bilincinde olan Naci alttan alta bunun sıkıntısını yaşar. Bu sıkıntıyı cesedin bulunup hâkimiyetin Savcı Nusret'in eline geçmesine kadar direkt görmeyiz. Cesedin bulunmasıyla savcının iktidarı başlar. İşte bu noktada bütün film boyunca hissettiğimiz Komiser Naci'nin savcıyla yaşadığı gücü paylaşamama sıkıntısı cisimleşir. Komiser Naci "At gibi şahlandı bizim savcı gördün mü bak!" diye kendinden düşük rütbeli bir polise yakınırlığında. Bu sözleriyle de gecenin başında kendisine kaybedilmek üzere teslim edilmiş yetkinin peşinde sürdürdüğü uğraşı trajik bir boyuta vardır. Bu filmde ahlakı bir kere daha yakın markaja almıştır Nuri Bilge Ceylan. Cesedin canlı canlı gömülmüş olması ihtimaline aldırış etmeyen doktorundan, karısının intihar etmesine neden olmasına rağmen bunun doğaüstü bir şekilde gerçekleştiğine inanan savcısına, tutanağa imza atmak için kilometre hesabı yapan komutanından, elektriği zırt pırt kesilen köyüne, morg isteyen muhtarına kadar herkes bir şekilde kusurludur. Bürokratik güç yarışının çok dışında olan şoför Arap vardır; onun tek derdi ise bu adamların gideceği yere götürülmesidir. Bunun dışında kalan hiçbir şey umurunda değildir. Çeşmenin tespiti yapılmaya çalışılırken onun gidip elma toplayan veya cesedin bulunduğu tarladan aldığı kavunları yine arabanın bagajı-

na, cesedin yanına koyan Arap için hiçbir karşılığı yok orda yaşananların. Filmin sonlarına yakın muhtarın kızının ortasında gaz lambası duran bir tepsiyle çay getirdiği sahnede alttan alta ahlak dersleri veren bütün karakterlerin bir an için gerçek yüzleriyle karşılaşırız. Cannes Film

sistemin beraberinde getirdiği çelişkileri filmlerinde işlese de filmleriyle geniş halk yığınlarından öte sinemayla ilgili entelektüel kesimlere ulaşabildi. Yüzünü sınıf çelişkilerine ve yoksul emekçilere dönmüş sinemasıyla 60'lar Türkiye'sinde ünlenen ve ücra köşelerde dahi filmleri izlenen Yılmaz



Festivaline artık aşına olan Ceylan bu filmiyle de Jüri Büyük Ödülü'nü almıştır.

Nuri Bilge Ceylan'ın Kış Uykusu'na kadarki filmlerinden ve başarısından uzun uzun söz ettik. Son filmi Kış Uykusu'na gelecek olursak henüz Türkiye'de gösterime girmedi ancak Haluk Bilginer, Demet Akbaş, Nejat İşler, Tamer Levent ve Melisa Sözen gibi tanınmış oyuncular yer almakta. Film; emekli bir oyuncunun, aktörlüğü bıraktıktan sonra Anadolu'da kendi halinde küçük bir otelde çalışarak günlerini geçirmesi üzerine kurulmuş olaylarla ilgili. Altın Palmiye ödülü alan filmin ödül töreninde konuşan Nuri Bilge Ceylan: "Ödülümü Türkiye'de son bir yılda hayatını kaybeden gençlere adıyorum" demesiyle Türkiye gündeminin orta yerine düştü. Yılmaz Güney'i ve sinemasını çok sevdiğini söyleyen yönetmen aynı zamanda "Uzak" filmiyle ilk aldığı ödülü de Yılmaz Güney'e adamıştı.

Ancak bütün bu başarı hikâyesi sinemayı bilen ve yakinen takip edenlere yansıdı. Geniş kesimlere ne yazık ki ulaşamadı. Filmleri Fransa'da Türkiye'de yaptığından çok daha büyük gişe yaptı. İşte tam da bu noktada Yılmaz Güney ile ilişkilendirilmesi boşa düşüyor. Ceylan

Güney ise geniş halk kitlelerine ulaşmayı başarmıştı. Ceylan'ın Yılmaz Güney'in durduğu noktada durmadığı ve böyle bir iddiasının olmadığı da aşikar. Ancak Ceylan kendi durduğu noktada değerli şeyler yapıyor. Son filminde aldığı ödülü de Haziran direnişinde ve S o m a ' d a katledilenlere adaması oldukça anlamlı.

Ceylan sistemin beraberinde getirdiği çelişkileri filmlerinde işlese de filmleriyle geniş halk yığınlarından öte sinemayla ilgili entelektüel kesimlere ulaşabildi. Yüzünü sınıf çelişkilerine ve yoksul emekçilere dönmüş sinemasıyla 60'lar Türkiye'sinde ünlenen ve ücra köşelerde dahi filmleri izlenen Yılmaz Güney ise geniş halk kitlelerine ulaşmayı başarmıştı. Ceylan'ın Yılmaz Güney'in durduğu noktada durmadığı ve böyle bir iddiasının olmadığı da aşikar. Ancak Ceylan kendi durduğu noktada değerli şeyler yapıyor. Son filminde aldığı ödülü de Haziran direnişinde ve Soma'da katledilenlere adaması oldukça anlamlı.

Madenciliğin Fıtratı!

Soma'da yaşanan katliam, hepimizin yüreklerinde hissettiği acıya yeni bir anlam yükledi belki de. Öyle bir acı ki; baba oğul maden ocağında güneş yüzü görmeden çalışan ailelerin, babasını, abisini, kardeşini bir daha göremeyecek olanların acısı. Resmi rakamlara göre 301 maden işçisinin öldüğünü söylediler. Ancak gerçeğin bundan çok daha farklı olduğuna dair bulgular da vardı. Madenin girişini duvarla ördüler, hakkını arayanlara utanmadan tekme attılar, avukatları işkence ile gözaltına aldılar.

Yine çok şey öğrendik elbette; acımızı isyana çevirmeyi öğrendik. Yetim kalan çocukların, tekme yiyen madenci yakınlarının acısını, isyanımızın ateşi yaparak sokaklara döküldük. Zaman hesap sorma zamanıdır diyerek AKP diktatörlüğüne kitlesel eylemlerle karşılık verdik. Ancak AKP yine polisiyle, tomasıyla azgınca saldırarak bizlere ve Soma halkına savaş açtı. Soma'da olağanüstü hal ilan ettiler, ilçeye giriş ve çıkışları kapattılar. RTE utanmadan Soma'ya gitti ve kendisini protesto eden yakını kaybetmiş bir yurttaşa yumruk atacak nitelikte bir insan olduğunu tüm Türkiye'ye göstermiş oldu. Öyle ki ölüm bu işin doğasında vardır diyerek yüzlerce işçinin ölümünü meşru bir şeymiş gibi göstermeye çalıştılar. Somalı yurttaşlara tomalarla, biber gazlarıyla azgınca saldırdılar. "İleri demokrasi"nin Ortadoğu ayağı AKP, sermaye adına ne denli büyük işler yaptı bu süreçte. Katliamın üzerini örtmek adına göstermelik tutuklamalar yaparak sözde adaleti tahsis ettiler, onlarca ailenin feryadına karşılık. Adları yolsuzluğa karışmış, belki yüz yıl yıkansalar yine de ak çıkamayacak bir avuç adam zorbalıkla kurtulacağını düşündü.

AKP ve onun arkasındaki parababaları bugün ellerindeki gücü fütursuzca halka karşı kullanırken diktatörlüklerini her geçen gün pekiştirmekteler. Egemenler madenciliğin fıtratında ölüm olduğunu söylüyor. Yaşamı yaratanların, yeryüzünü ısıtanların fıtratında ölüm yoktur, olamaz. Ölüm ancak; kendi çıkarları uğruna, daha çok kazanmak uğruna emekçileri yeraltına gönderip yüzlerce ailenin ocağına ateş düşürenlerin fıtratında vardır. Tarih boyunca insanın, doğanın, yaşamın önündeki en büyük engel olanlar onlardır. Yeryüzünden silinmedikleri sürece kimse rahat etmeyecektir. Bizlerin Yeni Çeltek'ten, 89 işçi baharından öğrendiği örgütlü işçi sınıfının karşısında hiçbir gücün duramayacağıdır. Katliamların ve sömürünün son bulmasının tek yolu işçi sınıfının birlik ve beraberlik içerisinde mücadele etmesidir. Unutulmamalıdır ki bu yol yüreklerimizi dağlayan böylesi büyük katliamlara sebebiyet veren sermayenin; yok oluşunun yoludur. Unutulmamalıdır ki bu yol bir avuç zengin daha çok zengin olsun diye insanların gün yüzü görmeden, yerin derinliklerinde ölmeyeceği günlerin yoludur.

Oğulcan Sönmez

